

KAUPPAKAMARI

Eduskuntatutkimuksen
keskuksen johtaja
Markku Jokisipilä:

**Yhtä nopeaa
poliittisen ilmapiirin
muutosta on
harvoin nähty**

s. 12

Yksikin uusi
työntekijä on
**YRITTÄJÄLLE
TYÖVOITTO**

s. 20

**Suomi takaisin
paalupaikalle**

s. 16

Uutuus-
tapahtuma!

POHJANMAAN TEOLLISUUS 2019

ke 15.5.2019 | 9-17 | SEINÄJOKI AREENA



Pohjanmaan Teollisuus on uusi, yhden päivän ammattitapahtuma, joka kokoaa yhteen teollisuuden kärkiosaajat, asiantuntijat ja uudet innovaatiot.

Messu- ja verkostoitumistapahtuma tarjoaa tietoa mm uusimmasta teknologiasta, digitalisaatiosta, robotiikasta ja tulevaisuuden tuotannollisesta toiminnasta – eli ainutlaatuinen näköalapaikka Pohjanmaan ja koko Suomen teollisuuteen!

Tervetuloa tapaamaan yli 120 alan kärkiyritystä Seinäjoelle!

» **Rekisteröidy kävijäksi ja tutustu näytteilleasettajiin**

pohjanmaanteollisuus.fi

Maksuton sisäänpääsy, tervetuloa!

Yhteistyössä:

Pohjanmaan kauppakamari
Etelä-Pohjanmaan kauppakamari
Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät
Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät
Keski-Pohjanmaan Yrittäjät
Österbottens Företagarförening

Järjestäjä:



Kumppanit:



KIITOS SITOUTUNEESTA TYÖSTÄ

ANSIOMERKIT



UUSI VUODEN TYÖNTEKIJÄ -ANSIOMERKKI

Keskuskauppakamarin myöntämä Vuoden työntekijä -ansiomerkki palvelee nykypäivän työelämää ja kaikkia yrityksiä. Kun työyhteisössäsi on aihetta palkita henkilöstöä esimerkiksi onnistuneista projekteista, hyvistä hankkeista, loistavista työsuorituksista tai huipputuloksesta: hae Keskuskauppakamarin Vuoden työntekijä -ansiomerkki ja järjestä juhlat! Vuosimerkit, elämäntyömerkit ja rautaisen ansiomerkin löydät osoitteesta ansiomerkit.fi

Ota yhteyttä! | ansiomerkit.fi | p. 09 4242 6200

KESKUS-
KAUPPAKAMARI



Vaaleja ja maaleja

Suomi valmistautuu kovalla tohinalla vaalikeväeseen 2019. Tulossa ovat ainakin erittäin mielenkiintoiset eduskuntavaalit sekä europarlamenttivaalit, maakuntavaalien kohtalo taas on tätä kirjoitettaessa vielä täysin auki.

Eri puolueet ja ehdokkaat julkaisevat kilvan omia vaaliohjelmiaan ja tavoitteitaan. Samalla moni tulee luvanneeksi äänestäjille ne perinteiset yhdeksän hyvää ja kahdeksan kaunista, kunhan vain äänet kolahtavat oikeaan laariin. Ainakin joidenkin lupauksen perusteella Suomen talous tuntuisi olevan paremmassa iskussa kuin koskaan, eivätkä mitkään kotimaiset tai kansainväliset uhkakuvat voi erinomaista kehitystä pysäyttää tai edes jarruttaa, joten jakovaraa kyllä riittää. No, uskokoon ken tahtoo.

Neljän vuoden vaalikausi on hyvin lyhyt ajanjakso, jos tarkastellaan Suomen todellisia haasteita. Sen vuoksi onkin hyvä, että ainakin isommissa hankkeissa ja kehittämistoimissa näkökulmaa ja aikaperspektiiviä pyritään naapurimme Ruotsin tavoin venyttämään jopa 12 vuoteen ja sen ylikin. Myös kansanedustajaehdokkailla ja jokaisella äänioikeutetulla olisi hyvä olla näkemystä siitä, miltä Suomi näyttää nyt ja miltä sen tulisi näyttää esimerkiksi vuonna 2030 tai 2042.

Muiden näkemyksiin voi tutustua ja esittää omiaan elinkeinoelämän keskeisten järjestöjen EK:n, Keskuskauppakamarin, Perheyriyten liiton ja Suomen Yrittäjien yhdessä toteuttamassa Maalikoneessa, joka löytyy osoitteesta www.maalikone.fi. Haasteitahan meillä riittää: ikääntyvä väestö ja pienenevät ikäluokat, niiden aiheuttama kestävyysvaje, jatkuvasti kiristynvä kansainvälinen kilpailu ja siihen liittyvät uudet liiketoimintamallit ja arvoketjut, ympäristöhaasteet ja ilmastonmuutos jne. Nyt tarvitaan laajaa ja syvällistä yhteistä näkemystä siitä, millaista Suomea ja millaista Etelä-Pohjanmaata tavoittelemme ja mitkä ovat keinot ja toimenpiteet, joilla tavoitteisiin päästään. Erittäin tärkeää on, että näissä pohdinnoissa kuuluu myös alueemme yritysten ääni.

PERTTI KINNUNEN

toimitusjohtaja

Etelä-Pohjanmaan kauppakamari



Neljän vuoden vaalikausie on hyvin lyhyt ajanjakso, jos tarkastellaan Suomen todellisia haasteita.





Hyvällä hallitustyöllä **edistetään yritystoimintaa**, tuetaan PK-yritysten kasvua sekä luodaan uusia työpaikkoja ja säilytetään jo olemassa olevia. HHJ-kurssi soveltuu niin hallitustyöskentelyn aktivoimiseen kuin sen kehittämiseenkin.

Tavoite saada yritysjohtajien osaamis pääoma PK-yritysten hyödyksi hallitustyöskentelyn kautta sekä kerätä yhteen alueen nykyisiä ja tulevia hallitusten jäseniä.

HHJ -kurssilla käsitellään PK-yrityksen hallituksen kokoonpano, rooli, vastuut, riskienhallinta ja työskentelytavat (raportointi, strategiatyö, palkitsemisjärjestelmät) konkreettisten yritys-esimerkkien avulla. Kurssi koostuu neljästä puolen päivän jaksosta ja ryhmätyöstä.

- 1. jakso 29.10.: **Hyvä hallintotapa**
- 2. jakso 5.11.: **Hallituksen ja hallitustyön organisointi**
- 3. jakso 5.11.: **Strategiatyö**
28.11.: **Ryhmätyöjakso**
- 4. jakso 3.12.: **Yrityksen talouden seuranta ja ohjaus**

Syksyn kurssin aloitus:
29.10.2019

Ilmoittaudu:
www.hhj.fi

”Koko koulutus vastasi sekä hallituspaikkani hoitamisesta tuleviin tarpeisiin että oman yrityksen pyörittämisestä lähteviin tarpeisiin.”



Kaksipäiväinen HHJ-puheenjohtajakurssi järjestetään elokuussa Uumajassa:

- 1. jakso keskiviikkona 28.8.**
- 2. jakso torstaina 29.8.**

PK-yrityksen hallituksen puheenjohtajakurssilla käsitellään hallituksen johtamista ja ryhmä-dynamiikkaa. Puheenjohtajalla on kyky kehittää omaa sekä hallituksen jäsenten hallitusosaamista. Toimiva hallitus toimii osakeyhtiön voimavarana ja suunnannäyttäjänä. Kurssi sopii sekä hallitusten puheenjohtajille että puheenjohtajaksi aikoville. Osallistujilta edellytetään HHJ-kurssin käymistä tai vastaavien tietojen hallitsemista.

Kurssi sisältää myös laivamatkat, majoituksen, verkostoitumisillalliset sekä muut kurssitarjoilut.

”Todella erinomainen kurssi. Olen ollut paljon tekemisissä johtamisen, strategian ja hallitustyön kanssa ja tämä kurssi kokosi todella hyvin kaikki aihepiirit yhteen ja toi niihin valtavasti lisäarvoa.”

Ilmoittaudu:
www.hhj.fi

Hyväksytty hallituksen jäsen (HHJ) -kokonaisuus aktivoi ja kehittää PK-yrityksen hallitustyöskentelyä.



10.5.2019 Seinäjoki

Miten hallitus varmistaa strategian toteutumisen?

Yksi hallituksen ydintehtävistä on varmistaa, että yrityksellä on selkeä strategia. Yrityksen tulokseen hallituksen vahvistama strategia vaikuttaa kuitenkin vain siltä osin, kun se toteutuu käytännössä. Tutkimusten mukaan 60–70 % yritysten strategioista ja muista keskeisistä suunnitelmista ei toteudu. Keskeiset syyt strategian toteutumattomuudelle ovat strategiaprosessi, strategia itse, sekä tapa, jolla yrityksen johtamisjärjestelmää hyödynnetään – tai ei hyödynnetä – strategian toteuttamisessa. Hallitus pystyy omalla toiminnallaan vaikuttamaan olennaisesti siihen, miten strategia saadaan muuttamaan tuloksiksi.

Hallitus ja strategian toteuttaminen on HHJ-tuoteperheen uusi vuorovaikutteinen valmennus, missä kirkastetaan hallituksen mahdollisuuksia, roolia ja tehtäviä strategian toteuttamisessa. Valmennus antaa käytännön esimerkkien ja case-harjoitusten kautta konkreettisia keinoja strategian toteuttamiseen hallitustyön kautta.

Asiantuntija:

Managing Partner, HHJ PJ **Ismo Salminen**,
Value Business Advisors Nordic Oy

Ilmoittaudu:
www.hhj.fi



ETELÄ-POHJANMAAN KAUPPAKAMARI

1/2019

JULKAISIJA

ETELÄ-POHJANMAAN
KAUPPAKAMARI
KIRKKOKATU 23
60220 SEINÄJOKI
WWW.ETELA-POHJANMAAN-
KAUPPAKAMARI.FI

OSOITTEENMUUTOKSET

EP@KAUPPAKAMARI.FI

PÄÄTOIMITTAJA

PERTTI KINNUNEN

TOIMITUS

HEIDI SIKKILÄ

KONSEPTI JA ULKOASU

KESKUSKAUPPAKAMARI

TAITTO

MARKKINOINTI-
VIESTINTÄTOIMISTO
PROPAGANDA

KUVAPANKIT

PIXHILL
PEXELS
UNSPASH

ILMOITUSMYyntI

HEIDI SIKKILÄ
PUH. 0400 5689 00

ILMESTYY

MAALIS-, TOUKO-,
SYYS- JA JOULUKUUSSA

PAINO

I-PRINT OY

ISSN 2342-8198

**Tämä lehti lähetetään
kaikille Etelä-Pohjanmaan
kauppakamarin jäsen-
yrityksille ja -organisaatioille
sekä yhteistyökumppaneille.**

Jos lehden vastaanottajaksi
merkitty henkilö ei ole
enää tavoitettavissa tästä
osoitteesta, niin ilmoita siitä
ystävällisesti meille, kiitos.



8

UUDET JÄSENET

Ketkä ovat liittyneet
vahvaan verkostoon

9

VALIOKUNTA ESITTELYSSÄ

Teollisuusvaliokunta kokoaa
yhteen alan osaajia

10

TOIMINTAKERTOMUS

Etelä-Pohjanmaan
kauppakamarin vuosi 2018

12

VAIKEIDEN PÄÄTÖSTEN VAALIKAUSI

Eduskuntatutkimuksen
keskuksen johtaja
Markku Jokisipilä

20

OPPILAITOS KUULUMISIA

Osaajia yrityksen
käyttöön näppärästi
Rekrykoulutuksen avulla

21

LAKIMIES VASTAA

Usein kysytyjä kysymyksiä
luontoiseduista

23

JÄSENKUULUMISIA

Yritysostoilla kasvua

25

TAPAHTUMA- KALENTERI

28

KAMARIKUULUMISIA

Vaalitilaisuuksia ja
verkostoitumista



**KoulutusOnline tuo
hulppukouluttajat ruudullesi.**

Lue lisää!

KAUPPAKAMARI KOUKUTUSONLINE
KOUKUTUSONLINE.FI

KIRJA



NÄIN MOTIVOIN YHTEISTYÖHÖN - RYHMÄN JOHTAMISEN KÄSIKIRJA

KIRJASSA TUTUSTUTAAN onnistuneen yhteistyön johtamiseen. Yhteistyön johtamisen kulmakivet perustuvat vankkaan, eri toimialoilla, sektoreilla ja kulttuureissa testattuun sosiaalisen identiteetin johtamismalliin.

Kirja kertoo vinkit, miten saat ihmiset aidosti ja innostuneesti mukaan yhteiseen tekemiseen ja miten voit tiimin vetäjänä innostaa tiimin yhteistyöhön.

Kirjassa johtajuus nähdään ryhmäilmionä: johtaja saa valtansa ryhmältään. Kirjassa on esitelty tutkimuksiin perustuva SIMOL-malli vie huomiota johtajasta kohti ryhmää. Tällöin johtamisen luonne muuttuu olennaisesti: onnistuminen ei perustu johtajan karismaan tai johtajille tyypillisinä pidettyihin ominaisuuksiin, vaan ryhmän yhteiseen sosiaaliseen identiteettiin ja johtajan kykyyn hyödyntää sitä.

Johtajan tehtävänä on rakentaa ryhmälle yhteinen identiteetti, joka palvelee laajemmin organisaation tavoitteita ja tavoittaa riittävän hyvin kaikki ryhmän jäsenet. Jotta tämä onnistuu, johtajan on luotava luottamusta ja kyettävä motivoimaan ihmisiä sekä tekemään näistä itseohjautuvia.

Kirja tarjoaa johtajille, tiiminvetäjille ja esimiehille käytännönläheisen, toimivan mallin oman organisaation, verkoston tai tiimin yhteistyön johtamisen avuksi. +

NYT PUHUTTA



UUSI KAMARILAINEN

TEKSTI HEIDI SIKKILÄ
KUVA MARKO KOIVUPORRAS, STUDIO STREET

TOIMISTOLLAMME ON TAMMIKUUSTA LÄHTIEN havaittu uusi henkilö! Jäsenistöä palvelemaan on astunut **Amanda Peltola** Jalasjärveltä. Hän on tuore myynnin ja markkinoinnin tradenomi. Peltola ottaa haltuunsa toimiston juoksevat jokapäiväiset tehtävät mm. myynti- ja ostolaskutusten hoitaminen, ulkomaan kaupan asiakirjojen myöntäminen ja neuvonta, koulutusten ja tapahtumien käytännön järjestelyt sekä osallistuminen viestinnän toimenpiteisiimme. *Nimitämmekin häntä toimiston sydämeksi!*

Kauppakamarin toimiston työt ovat lisääntyneet jäsenmäärän kasvamisen, koulutusten ja erilaisten jäsentilaisuuksien lisääntymisen sekä yhteistyökumppaneiden ja erilaisten sidosryhmien hankkeisiin ja työryhmiin osallistumisen kasvun myötä. Siksi päädyimme yhdessä hallituksen kanssa lisäämään käsipareja yhdellä vakituisella henkilöllä. *Amandan ja kauppakamarin tiet kohetasivat TE-palveluiden CV-pankin kautta.*

Amandan avulla **Pertti, Petra** ja **Heidi** saavat palveltua ja kohdattua jäsenistöämme entistä paremmin sekä vahvistettua vaikuttamisen

toimenpiteitä. Tulemme siis jalkautumaan jäsenistöömme entistäkin ahkerammin! *Meitä saa ja pitää kutsua kylään – tullaahan mielellämme!* Projektipäällikkömme **Matti Sepponen** jatkaa hyvää työtään tapaamalla PK-yrityksiä ja herättelemällä hallituksen olemassaolon merkityksestä Hallitukset töihin! -hankkeen

Tulemme jalkautumaan jäsenistöömme entistä ahkerammin ja vahvistamme vaikuttamisen ja verkostoitumisen toimenpiteitä.

merkeissä jatkossakin. Strategian mukaisesti tavoitteenamme ei ole niinkään jäsenmäärän kasvattaminen, vaan jäsenistön aktivoiminen hyödyntämään kauppakamarin palveluita, jäsentilaisuuksia ja kokouksia jäsenyritysten ja niiden henkilöstön

osaamisen ja verkottumisen edistämiseksi. Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin strategia kiteytyy sloganiiin *"Yhdessä yritysten puolesta"*.

Kauppakamari on järjestö, joka toimii yritysten, yksilöiden ja koko toimialueensa menestyksen hyväksi. Keskeisiä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi ovat yritysten liiketoimintaosaamisen kehittäminen, yritysten verkottaminen, yritysten toimintaedellytyksiin vaikuttaminen niin alueellisella kuin valtakunnallisellakin tasolla sekä yritysten viennin ja kansainvälistymisen edistäminen.

LYHYESTI LUKUINA

14.4.

Vuoden 2019 eduskuntavaalien vaalipäivä on sunnuntai 14.4.2019. Ennakkoäänestys toimitetaan kotimaassa 3.-9.4.2019 ja ulkomailla 3.-6.4.2019.

Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa Suomessa asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentti oli 70,1 prosenttia. Ulkomaalaisten äänestysaktiivisuus oli 10,1 prosenttia.

70,1

Eduskuntavaaleja varten Suomi on jaettu 13 vaalipiiriin maakuntajaon mukaisesti. Kustakin vaalipiiristä valitaan se määrä kansanedustajia, jota vaalipiirissä asuvien Suomen kansalaisten lukumäärä kuusi kuukautta ennen vaaleja osoittaa.

13

Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa asetettiin yhteensä 2 146 ehdokasta, joista miehiä oli 1 301 ja naisia 845.

2 146



Esittelyssä Teollisuusvaliokunta

TEKSTI HEIDI SIKKILÄ KUVA VILLE ORRENMAA

"Teollisuusvaliokunnan toiminnan keskiössä ovat säännölliset tapaamiset. Kokouksien teemoina ovat verkostoituminen, oppiminen, yrityksiin ja tuotantoon tutustuminen sekä toimialojen välinen benchmarkkaus. Eri aloilla kohdataan yhteisiä haasteita ja parhaiden käytäntöjen jakaminen on tärkeää. Tänä vuonna kokoustamme ja tustumme näiden jäsenyrityksien toimintaan Juncar Oy:llä Lapualla, Prima Powerilla Seinäjoella sekä Teuvalla Viafin Oy:n vieraina.

Teollisuusvaliokunta edistää kasvua ja kilpailukykyä alueella jatkuvan oppimisen sekä vaikuttamistyön avulla."

Ville Orrenmaa,

Teollisuusvaliokunnan puheenjohtaja

Valiokunnat toimivat niin kauppakamarin hallituksen, vuosikokouksen kuin toimihenkilöidenkin tukena omien toimialojensa, alueidensa tai asiantuntemuksensa perusteella mm. kauppakamarin toiminnan suunnittelussa. Teemme yritys- ja oppilaitosvierailuja sekä tapaamme muiden alueiden valiokuntien kanssa. Tämän työn kautta kauppakamarin tunnuslause "yhdessä yritysten puolesta" saa konkreettisen merkityksen.

Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin valiokunnat ovat:

- **kauppa- ja palveluvaliokunta** Pj. Anu Tieaho, Pohjanmaan Ekonomitoimisto
- **ICT-valiokunta** Pj. Petri Haapanen, Telia Finland Oy
- **innovaatio- ja osaamisvaliokunta** Pj. Pasi Artikainen, Koulutuskeskus Sedu
- **teollisuusvaliokunta** Pj. Ville Orrenmaa, Myynninmaailma Oy
- **elinkeinovaliokunta** Pj. Juha Antikainen LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa
- **suupohjan aluevaliokunta** (yhteinen Pohjanmaan kauppakamarin kanssa) Pj. Olli Forstén Suupohjan Elinkeinoitoimen Kuntayhtymä

Kiinnostaako sinua valiokunnan jäsenyys? Oletko kiinnostunut vaikuttamistyöstä? Ota yhteyttä p. 06 429 8100 ja keskustellaan lisää - tähän porukkaan on mahtava kuulua!

BLOGI- JA APSIVINKIT



West Coast
Englanninkielinen
bisnesjulkaisu West
Coast esittelee
länsirannikon
menestystarinoita
ja tulevaisuuden
mahdollisuuksia.
westcoastmedia.fi



Mainosradio
Markkinointitoimisto Staartin
tuottamassa podcastissa
alan huiput puhuvat
markkinointiviestinnästä
Juuso Kemin johdolla.
mainosradio.staart.fi



Bonfire.fi
Liike-elämän vaikuttajat
tuottavat blogikirjoituksia,
videoita ja podcasteja, joita
voi hakea itseä kiinnostavien
teemojen mukaan.
bonfire.fi

Yhyres yrittäjien puolesta

ETELÄ-POHJANMAAN
KAUPPAKAMARI

TERVETULOA JÄSENEKSEMME

- olette mukana vahvassa
verkostossa!

TK-Taloushallinto Oy Jurva
www.jktalouspalvelu.fi

RMK Vehicle Corporation Seinäjoki
rmkvehicles.com

Nostokorpi Oy Isokyrö
www.nostokorpi.com

Seipark Oy Seinäjoki
www.seipark.fi

Nortech Metal Oy Isokyrö
www.nortech.fi

Oy Bio-Raiser Ltd Seinäjoki
bioraiser.fi

KR-Tech Oy Teuva
Puh. 050 320 5979

Linja-autoliikenne Lehtonen Oy Isokyrö
lehtosenbussit.fi

Työnohjaaja Anne Isoniemi Seinäjoki
Puh. 040 575 3548

Lakeuden Harjateräs Oy Isokyrö
www.lakeudenharjateras.fi



JÄSENYYS KANNATTA!

- Kauppakamari kouluttaa
- Kauppakamari neuvoo
- Kauppakamari verkottaa
- Kauppakamari viestii
- Kauppakamari vaikuttaa
- Kauppakamari kehittää
- Kauppakamari yhdistää

ole osa vahvaa verkostoa!

Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin jeesaajat

Kauppakamari auttaa kasvuhaluista yrityksistä maailmalle. KV jeesaajat-verkostomme kokeneet kansainvälisen kaupan ammattilaiset jeesaavat jäsenyrityksiämme kasvun polulla.

Voit kysyä neuvoja, vinkkejä ja apua maksutta.

Juha Lahtinen,
Area Manager Senior Advisor, Viexpo Oy
puh. 050 036 5851
juha.lahtinen(at)viexpo.fi

- kansainvälistymisstrategian laatiminen ja toimeenpano
- kv-uusasiakashankinta
- PK-yritysten viennin aloittaminen ja kehittäminen
- jälleenmyyntiverkoston rakentaminen
- erityiskokemus Kaakkois-Aasia (Indonesia), Pohjois-Amerikka ja Euroopasta Puola, saksankieliset maat, Benelux-maat, Ranska, Britteinsaaret ja Pohjoismaat

Jan Tapanainen,
myyntijohtaja, MSK Group Oyj
puh. 050 537 0619
jan.tapanainen@msk.fi

- B2B-myynti, joko jakeluverkoston kautta tai suoraan asiakkaiden kanssa
- vientistrategian laatiminen ja toimeenpaneminen
- jälleenmyyjä- ja agenttiverkoston rakentaminen
- huoltoverkoston kehittäminen
- kone- ja laitekauppa, projektimyynti
- Italia, Intia, Australia, Arabimaat, Itä-Eurooppa, Saharan eteläpuoleinen Afrikka

Jani Vänskä,
vientipäällikkö, Atria Suomi Oy
puh. 044 980 8698
jani.vanska@atria.com

- Aasian ja Kiinan kauppa
- vienti ja tuonti
- koneiden ja laitteiden kauppa
- elintarviketeollisuus

Marko Luoma,
toimitusjohtaja, MT Xport Consultants Oy
puh. 045 880 3770
marko.luoma@xport.fi

Viennin aloittaminen ja vientisuunnitelman tekeminen

- markkinaselvityksen tekeminen
- kv-uusasiakashankinta
- jälleenmyyntiverkoston rakentaminen, laajentaminen ja tehostaminen
- kansainvälisten messujen toteuttaminen
- sähköiset myyntikanavat

Juha Palonen,
toimitusjohtaja, Suomen Lämpöpuu Oy
puh. 040 5171 945
juha.palonen@suomenlampopuu.com

Rakennusalan tuotteiden vienti

- tukkukaupan ja maahantuonnin sopimukset, markkinalogiikka, jälleenmyyjien hakeminen ja kanavien hallinta
- Iso-Britannia ja Benelux-maat

Jaakko Saha,
logistiikkapäällikkö, Tuoretie Oy
puh. 040 550 7333
jaakko.saha@tuoretie.fi

- vienti, tuonti, passitus
- tullaus ja huolinta
- kuljetussopimukset ja kuljetusvakuutukset
- viranomaisyhteistyö (Tulli, Mavi, Evira)
- kumipyöräkuljetukset, koko Eurooppa (lämpötilasäädellyt)
- konttiliikenne ympäri maailman
- meri-, lento- ja kumipyöräliikenne kokonaisuudessaan

TOIMINTA- KERTOMUS

VUODELTA 2018

Vuoden 2018 vaikuttamistyön tärkeimmät kohteet olivat liikenneinfran osalta Seinäjoki–Tampere -kaksoisraide sekä valtatie 19 välillä Seinäjoki–Lapua. Vaikuttamista näiden hankkeiden etenemiseen jatketaan sekä itsenäisesti että eri työryhmissä myös tulevina vuosina.

Kauppakamarin kevätkokous pidettiin 22.5.2018 MSK Group Oy:n tiloissa Ylihärmässä. Jatkoimme yhteistyötä Elinkeinoelämän Keskusjärjestön EK:n kanssa EK Foorumin merkeissä tutustuen Suomen talouden näkymiin. Kokouksen puhujavieraana oli Keskuskauppakamarin tuore toimitusjohtaja **Juho Romakkaniemi**. Kokouksen yhteydessä jaettiin myös palkintoja ja huomionosoituksia mm. yhteistyössä Seinäjoen seudun Nuorkauppakamarin kanssa **”Läpi Harmaan Kiven” -palkinnon Lapuan Kankurit Oy:lle** Lapualta sekä ensimmäistä kertaa huomioitiin **Vuoden kouluttautuja -yritys** joka oli **Epec Oy:lle** Seinäjoelta.

Kauppakamarin syyskokous pidettiin 22.11.2018 Hotelli Mesikämmenessä Ähtärissä. Kokouksessa valittiin hallituksen puheenjohtajaksi toimialajohtaja **Juhamatti Aronen** Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa erovuorossa olleen **Petri Mäkelän** tilalle.

Kauppakamari toimi alueellisen Kasvuyrittäjäfoorumin puheenjohtajatahona. Laajassa yhteistyössä järjestettiin Kasvu Open -konseptin mukainen Etelä-Pohjanmaan Kasvupolku keväällä 2018 sekä Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden yrityksiä ja yritysideoita kilpailuttanut ja sparrannut Grow Up Students -tapahtuma syksyllä. Samoin jatkettiin useiden eri yhteistyötahojen yhdessä ideoimaa ja toteuttamaa Hyvän Johtamisen Foorumia, jonka toimesta valittiin ja palkittiin jo neljännen kerran Vuoden eteläpohjalainen johtaja.

Maaliskuussa 2018 käynnistyi PK-yritysten hallitustyöskentelyn kehittämishanke, jota vetää projektipäällikkö **Matti Sepponen**.

Kauppakamarin edustaja toimi yhdistyksen sihteerinä ja Hallitusklubi-niminen tapahtuma järjestettiin yhteistyössä Hallituspartnereiden kanssa Seinäjoella 29.5.2018. Vuoden 2018 kauppakamarin edustaja

ryhtyi hoitamaan myös Pohjanmaan Teknologiateollisuus ry:n sihteerin/rahastonhoitajan tehtäviä, mikä entisestään tiivistää yhteistyötä myös tämän merkittävän alueellisen yhdistyksen kanssa.

Strategian keskeisenä ajatuksena on tehdä entistä enemmän yhdessä koko verkostomme voimin sekä aktivoida nykyisiä jäseniä.

”PK-yritysten hallitustyöskentelyn kehittämishanke käynnistyi”

Vuoden koulutustuotot nousivat uuteen ennätykseen ja myös koulutusten osallistujapalaute säilyi erittäin hyvällä tasolla (arvosana 4,6 asteikolla 1–5). Maksuttomien jäsentilaisuuksien osallistujamäärät nousivat uusiin lukemiin.

Edellisten vuosien tapaan kauppakamari osallistui myös lukuisten eri työ- ja ohjausryhmien toimintaan sekä teki vuoden mittaan useita aloitteita, kannanottoja ja lausuntoja.

Kauppakamarissa tapahtui vuoden 2018 aikana merkittävä henkilövaihdos johtaja **Tommi Kohtasen** siirryttyä toisen työnantajan palvelukseen. Hänen tilalleen kauppakamariin palkattiin uuteen yhteyspäällikön tehtävään **Petra Piironen**.

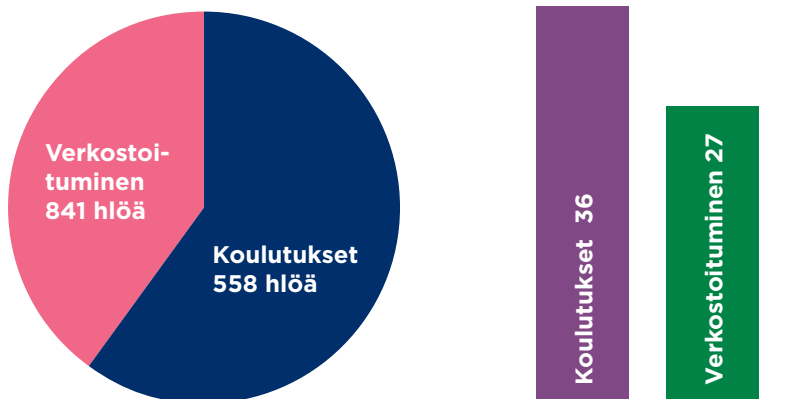
Vuosi 2018 oli Etelä-Pohjanmaan kauppakamarille erittäin hyvä sekä taloudellisesti että toiminnallisesti.

Kauppakamarin jäsenmäärä oli vuoden lopussa 670 jäsentä.

”Tilaisuuksien osallistujapalaute oli 4,6 (asteikolla 1–5)”

Vuoden 2018 tilaisuudet

	Koulutukset	Verkostoituminen	Yhteensä
Lukumäärä	36	27	63
Henkilöä	558	841	1399



Vuoden aikana toteutettiin

36

koulutus-
tilaisuutta.

Koulutuksiin osallistui

558

henkilöä.

Verkostoitumis-
tilaisuuksia järjestettiin

27

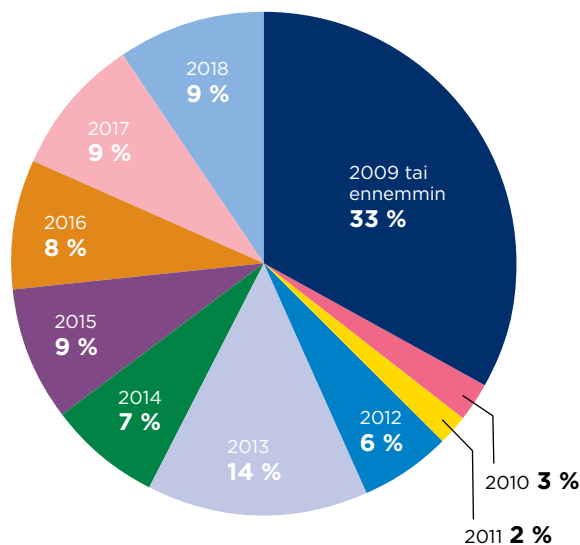
ja niihin osallistui yli

840

henkilöä.

Yritysjäsenten liittymisvuodet

2009 tai ennen	232
2010	18
2011	12
2012	41
2013	99
2014	50
2015	60
2016	59
2017	62
2018	65



Lähes 40 % kauppakamarin yritysjäsenistä on ollut jäsenenä yli kahdeksan vuotta, eli ovat liittyneet jäseniksi joko vuonna 2009 tai sitä ennen. Sen jälkeen kauppakamarin jäsenmäärä on kasvanut hyvin eri vuosina siten, että eri ikäiset jäsenet muodostavat vahvan verkoston eri puolille maakuntaa.

”Viestintää on merkittävästi lisätty mm. digitaalisen median osalta.”



VAIKEIDEN PÄÄTÖSTEN VAALIKAUSI

TEKSTI **TIMO SORMUNEN** KUVAT **ANNI SAVOLAINEN**

Talous, työllisyys, väestön ikääntyminen, kestävyysvaje, sote-uudistus ja EU-asiat ovat olleet keskeisiä vaaliteemoja koko 2010-luvun. Nyt agendalle ovat kuitenkin nousemassa maahanmuutto ja ilmastokysymykset. Poliittisen keskustelun pikakäänte on yllättänyt myös Eduskuntatutkimuksen keskuksen johtajan **Markku Jokisipilän**.



MARKKU JOKISIPILÄ

TURUN YLIOPISTON PROFESSORI
ja sen Eduskuntatutkimuksen
keskuksen johtaja vuodesta 2014.

VÄITTELI TOHTORIKSI VUONNA
2004 Suomen ja Saksan
sodanaikaisista suhteista.

MAAJOUKKUETASON SOUTAJA
1990-luvulla, toiminut myös lajin
tv-kommentaattorina ja lajiliiton
valmennus- ja johtotehtävissä.

HARRASTUKSET:
Urheilu, rock-musiikki ja draama-
elokuvat

PERHE:
Vaimo ja kaksi teini-ikäistä poikaa

Tulevan kevään eduskuntavaalit tuntuivat vielä viime vuoden lopulla etenevän perinteisiä latuja. Vaikka virallisia vaaliteemoja pidettiin vielä vakan alla, oli niiden helppo ennustaa liittyvän kestävyysvajeeseen, hyvinvointiyhteiskunnan puolustamiseen, sote-uudistukseen, talouteen ja työllisyyteen sekä brexitiin ja EU-politiikkaan.

Näin veikkaili vielä muutama kuukausi sitten myös Turun yliopiston Eduskuntatutkimuksen laitoksen johtaja Markku Jokisipilä. Pientä osviittaa tulevista muutostuulista tosin saatiin jo aiemmin syksyllä, kun tulevat vaalit julistettiin synkän IPCC-raportin jäljiltä monissa puolueissa ilmasto-vaaleiksi.

Uusi ja vielä kovempi yllätys kokenutta politiikan tutkijaa odotti kuitenkin tammikuussa, kun eduskunta-puolueet vasemmalta oikealle kääntyivät kannattamaan selvästi nykyistä tiukempaa maahanmuuttopolitiikkaa.

Taustalla olivat Oulussa ja Helsingissä paljastuneet alaikäisiin kohdistuneet seksuaalirikokset.

“Yhtä nopeaa poliittisen ilmapiirin muutosta on harvoin nähty. Aiemmin hyvinkin hankalaksi koettu maahanmuuttoteema oli parissa päivässä kaikkien poliitikkojen huulilla. Ja aika harvinaista on sekin, että vasemmiston puolelta vaaditaan poliisille lisää resursseja tai keuhataan kokoomuslaista ministeriä pykäläkiryksistä”, Jokisipilä toteaa.

HAASTEITA ON RIITTÄMIIN

Tutkimuslaitoksen johtaja ei kiistä kummankaan teeman, ilmastonmuutoksen tai maahanmuuton tärkeyttä. Enemmänkin Jokisipilää askarruttaa puolueiden reagointinopeus, joka tuntuu saavan entistä herkemmin sytykkeensä median paineesta, mielipidekirjoittelusta ja some-keskusteluista.

“Toki vaalien läheisyys vaikuttaa. Samalla voi tietysti pohtia, nouseeko näiden tilalle vielä jotain ihan muuta”, Jokisipilä aprikoi.

Mitä nuo muut teemat voisivat sitten olla? Jokisipilä ei listaa kauan mietti, sillä tulevalla nelivuotiskaudella on haasteita riittämiin.

Talous- ja työllisyystilanne on saatu kuluvalle hallituskaudella kääntymään positiiviseksi ja tämä trendi pitäisi pystyä turvaamaan, vaikka taivaalle kasaantuu alati synkempiä pilviä. Suurvaltasuhteet eivät osoita lientymisen merkkejä, globaalitalous yskii ja brexitin todellisia seurauksia on vielä mahdotonta ennustaa.

Suhdannäkymiä synkentävät myös Italian leväperäinen taloudenpito, Ranskan sisäinen kuohunta sekä Euroopan talousveturin Saksan haasteet. Kaiken kukkuraksi edessä ovat vielä

eurovaalit, pelko oikeistopopulistien esiinmarsista sekä kesällä alkava Suomen EU-puheenjoh-tajuuskausi.

“Jos tavallista äänestäjää ajattelee, niin työllisyys- ja talouskysymykset taitavat olla heille vielä konkreettisempia kuin ilmastonmuutos. Valitettavasti mihinkään ei ole tarjolla helppoja ratkaisuja”, Jokisipilä toteaa.

Hän itse uskoo keskustelun sotesta, kestävyysvajeesta ja tulevista taloushaasteista viriävän vielä uudelleen. Lisäksi istuvaa hallitusta tullaan haastamaan mm. tehdyistä koulutusleikkauksista.

Kestävyysvajeen kohdalla päädytään auttamata

myös maahanmuuttokysymyksiin, sillä ilman muualta tulevia uusia veron- ja eläkkeenmaksajia suomalaisen hyvinvointiyhteiskunta ei pysy pystyssä. Osaajapula on sekin arkea jo monella toimialalla.

“Maahanmuutto pysyy varmasti yhtenä teemana ja toivottavasti sitä myös

käsiteltäisiin oikein. Humanitaarinen ja työperäinen maahanmuutto ovat kaksi eri asiaa, joka pitää huomioida myös julkisessa keskustelussa”, Jokisipilä toteaa.

SOME ON TÄRKEÄ OSA VAALITYÖTÄ

Kevään vaaleissa jättäytyy sivuun moni politiikan konkari. Osa kokee työpäivien tulleen vuosikymmenten myötä jo täyteen, toiset taas perustelevat vetäytymistään politiikan pinnallistumisella ja viihteellistymisellä. Monen luopujan mielestä nykyä on asioihin paneutumisen sijaan tärkeämpää pysyä vain otsikoissa ja äänestäjien mielissä.

Jokisipilän mukaan vetäytyjien joukko ei määrällisesti ole poikkeuksellinen, mutta jakoon tuleva äänipotti on. Ja nämä äänestäjät tavoittaakseen on ehdokkaan hallittava paitsi perinteinen media myös some-julkisuus.

“Turut, torit ja tuulikaapit ovat edelleen tärkeitä kontaktipaikkoja, mutta yhä enemmän äänestyspäätöksiä tehdään myös sosiaalisen median pohjalta. Kannattaa huomata, että liikkuvien äänestäjien osuus on kasvanut jokaisissa vaaleissa ja on jo yli kolmannes”, Jokisipilä muistuttaa.

Nuoremmalle ehdokaspolvelle sosiaalinen media on jo itsestään selvä viestintäkanava, mutta sen mahdollisuudet ovat alkaneet viime vuosina kirkastua myös konkareille. Käytännössä läpimeno alkaa olla tunnetullekin ehdokkaalle vaikeaa ilman some-näkyvyyttä.

“Sen mahdollisuudet ovat tiedossa, mutta samalla myös suuren yleisön some-lukutaito on aivan toista luokkaa kuin aiemmissa vaaleissa”, Jokisipilä lisää. ●

“YHTÄ NOPEAA
POLIITTISEN
ILMAPIIRIN
MUUTOSTA ON
HARVOIN NÄHTY.”

ETELÄ-POHJANMAAN KAUPPAKAMARIN

NEUVONTAPALVELUT JÄSENIILLE

Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin jäsenenä voit hyödyntää maksutonta neuvontapalvelua, jota tuottavat etelä-pohjalaiset asiantuntijat. Neuvontapalvelut puhelimitse ja sähköpostitse ovat kaikille jäsenille masuttomia, mutta varsinaisista toimeksiannoista ja projekteista asiantuntijat veloittavan normaalien taksojensa mukaisesti. Voit ottaa suoraan yhteyttä tässä esiteltyihin yrityksiin ja henkilöihin puhelimitse tai sähköpostitse, tai voit lähettää sähköpostia kauppakamarille osoitteeseen ep@kauppakamari.fi.

Uusimmat palvelut ja yhteystiedot päivitetään kauppakamarin nettisivuille:
www.etela-pohjanmaankauppakamari.fi.

ULKOMAANKAUPPA

Toimistomme henkilökunta verkostoineen auttaa erilaisissa kansainvälisen kaupan kysymyksissä liittyen esim. tavaroiden lähettämiseen ulkomaille, toimitusehto-kysymyksissä jne. Muista, että voit myös käyttää Finnchamin ja Business Finlandin kansainvälisiä verkostoja maailmalla.

Etelä-Pohjanmaan kauppakamari
puh. (06) 429 81 11
ep@kauppakamari.fi

Katso myös kauppakamarin kokeneet kv-jeesaajat kauppakamarin nettisivuilta.

KÄÄNNÖKSET

Meiltä toimistolta on saatavissa suomenvenäjä-suomi-käännöksiä auktorisoidun kääntäjän tekemänä.

Pertti Kinnunen
puh. 040 5340 875

Muiden kieliparien käännöksiä varten suosittelemme Suomen kääntäjien ja tulkkiin liiton kääntäjä- ja tulkkihakua.

TIETOTURVA

Digitalisaation myötä tietoturvan merkitys kasvaa edelleen. Jos haluat apua tai sparrausta tietoturva-asioissa, ota yhteyttä asiantuntijaan.

OpSec Oy (www.opsec.fi)
Tietosuojavastaava Jari Ala-Varvi
puh: 040 833 5593
jari.ala-varvi@opsec.fi

- tietorikollisuuden ennaltaehkäisy ja paljastaminen
- tietoturvaluussuunnittelu ja -konsultointi
- tietosuojasetus (GDPR)

MARKKINOINTI

Markkinointi ja siinä onnistuminen on myynnin kannalta keskeistä. Markkinointiin tulee nykyisin jatkuvasti uusia kanavia ja toimintamalleja, joten hyvät neuvot ovat siinäkin tarpeen.

Myynninmaailma Oy
(www.myyntinmaailma.fi)
KTM, toimitusjohtaja/yrittäjä Mikko Isoniemi
puh: 040 746 5188
mikko.isoniemi@myyntinmaailma.fi

- myynti ja markkinointi
- internet-markkinointi

TYÖOIKEUS JA LAKIASIAT

Älä jää kysymyksissä ja ongelmissasi yksin, vaan tutustu ja käytä hyväksesi etelä-pohjalaisten lakimiesten ja asiantuntijoiden palveluita.

Takalan Asianajotoimisto Jukka Leppänen Oy
(www.aatsto-takala.fi)
Asianajaja, VT Lauri Leppänen
puh. 050 523 9986
lauri.leppanen@aatsto-takala.fi

- yrityssaneeraukset
- konkurssit

BLF Asianajotoimisto Oy (www.law.fi)
VT Mikko Pihlajamäki
puh. 040 680 8888
mikko.pihlajanamaki@law.fi

- sopimukset
- kansainvälinen kauppa
- immateriaalioikeus
- kiinteistöt ja rakentaminen
- yrityskaupat
- osakeyhtiölaki

PricewaterhouseCoopers Oy (www.pwc.fi)
VT, OTM Tero Malmivaara
puh. 020 787 7684
tero.malmivaara@fi.pwc.com

- yhtiöoikeudellinen neuvonta
- liiketoimintaan liittyvät sopimukset

- sopimusoikeudellinen neuvonta
- kiinteistöoikeus ja kiinteistötransaktiot
- yrityskaupoihin ja yritysjärjestelyihin liittyvät palvelut
- rahoitusjärjestelyihin liittyvä neuvonta
- työoikeudellinen neuvonta

KPMG Oy Ab
Veroasiantuntija Arja Lehto
puh. 040 709 2833
arja.lehto@kpmg.fi

- PK-yritysten ja yrittäjien tuloverokysymykset
- Yritys- ja omistusjärjestelyjen suunnittelu ja toteutus
- Kirjanpito, yhtiöoikeus sekä perintö- ja lahjaverotus

Lakimies, OTM, Teresa Laine-Puhakainen
puh. 040 522 0595
teresa.laine-puhakainen@kpmg.fi

- työoikeus, yhtiöoikeus, sopimusoikeus
- tietosuoja-asiat
- oikeudenkäynnit

TIETOSUOJA-ASETUS (GDPR)

Kaikkia yrityksiä koskeva EU:n yleinen tietosuoja-asetus tulee sovellettavaksi 25.5.2018 alkaen.

BLF Asianajotoimisto Oy (www.law.fi)
Lakimies, OTM, DI Teuvo Viljamaa
puh. 040 669 4444
teuvo.viljamaa@law.fi

- tietosuoja-asioiden juridiikka
- tietosuoja-asetus (GDPR)
- tietosuojaseloste

TYÖTURVALLISUUS

Työpaikalla ei ole mitään asiaa, joka ei liittyisi työturvallisuuteen. Sinua askarruttaviin työturvallisuusasioihin saat asiantuntevat neuvot Safecolta.

Safeco Oy (www.safeco.fi)
Toimitusjohtaja Esko Vainionpää
puh. 044 0830 007
esko.vainionpaa@safeco.fi

**SUOMEN
KILPAILUETU
ON KORVIEN
VÄLISSÄ**

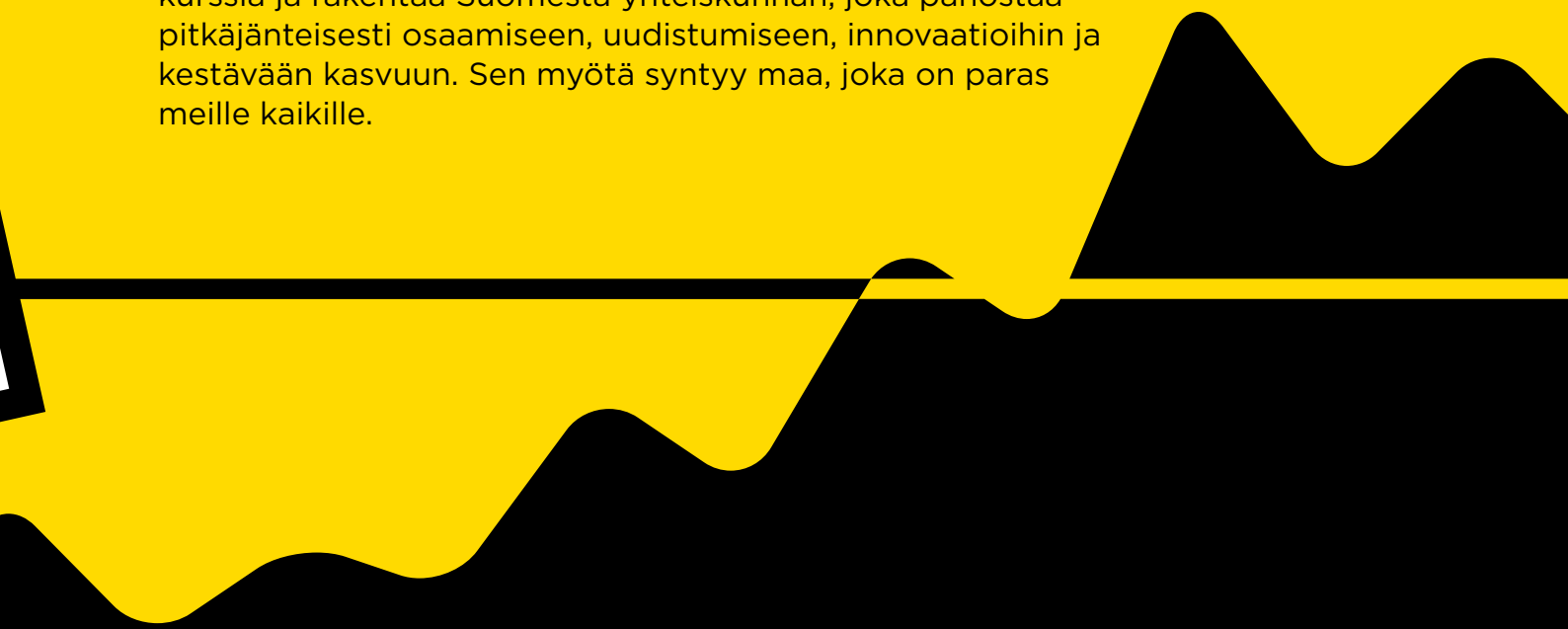
**TYÖN PITÄÄ
KANNATTA
AINA**



Suomi takaisin paalupaikalle

TEKSTI: **TIMO SORMUNEN**

Suomi keikkui vielä vuosituhannen vaihteessa erilaisten kilpailukyky-, osaamis- ja hyvinvointimittausten kärkisijoilla, mutta suunta on ollut jo pitkään alaspäin. Kauppakamarit haluavat kääntää kurssia ja rakentaa Suomesta yhteiskunnan, joka panostaa pitkäjänteisesti osaamiseen, uudistumiseen, innovaatioihin ja kestäväan kasvuun. Sen myötä syntyy maa, joka on paras meille kaikille.



Ilmastonmuutos kuriin ja Suomi kestävä kasvun tielle. Työllisyysaste 80 prosenttiin, julkinen talous tasapainoon, osaamisesta jälleen selkeä vienti-valtti, liikenneinfran kehittämiseen aivan uusi vaihde ja pykäbyrokratian tilalle sujuvampaa sääntelyä.

Siinä Kauppakamarien keskeiset teesit tulleihin eduskuntavaaleihin. Samat teemat ovat toki olleet viime vuosina monien muidenkin järjestöjen ja puolueiden asialistoilla. Siksi pyörää ei ole tässä kohtaa yritettykään keksiä uudelleen. Sen sijaan on mietitty, miten se saadaan lopultakin pyörimään aidosti koko Suomea hyödyttävällä tavalla.

”Meillä on mennyt viime vuosina hieman paremmin, mutta edessä on silti monia vaikeita päätöksiä. Suomi oli vielä vuosituhannen vaihteessa esimerkki huippuosaamisesta, dynaamisuudesta ja uusiutumiskyvystä, joka konkretisoitui myös kansainvälisissä vertailuissa lukuisina kärkisijoina. Nyt meidän on päästävä takaisin samoille paalupaikoille”, Keskuskauppakamarin toimitusjohtaja **Juha Romakkaniemi** tiivistää.

Samalla hän painottaa, ettei teeseissä ole kyse perinteisestä etujärjestöajattelusta. Enemmän halutaan tuoda rohkeita ratkaisuja Suomen rakenteellisiin ongelmiin.

”Vaalit ovat aina vaikuttamisen paikka. Me haluamme tehdä Suomesta parhaan maan meille kaikille”, Romakkaniemi korostaa.

ILMASTONMUUTOSTA ON TURHA PAKOILLA

Vaalien alla äänestäjille annetaan aina tukku lupauksia paremmasta huomisesta. Ne kaikki käyvät kuitenkin pidemmässä juoksussa merkityksettömiksi, jos ilmastonmuutos etenee synkempien ennusteiden mukaan.

Siksi tuota teemaa ei Romakkaniemen mukaan voi enää väistää.

”Ilmastonmuutos on ratkaistava tässä ja nyt ja se vaikuttaa jossain vaiheessa meidän jokaisen elämään. Konkreettisia päätöksiä sen jarruttamiseksi on tehtävä paitsi kansainvälisesti myös paikallisella tasolla – viime kädessä ihan omilla arkisissa valinnoissamme”, hän tähdentää.

Samalla hän tiedostaa, että moni voi tuntea globaalin haasteen edessä suoranaista voimattomuutta. Samalla mieleen hiipii helposti epäily, minkä verran Suomen kaltaisen

HALUAN PYSÄYTTÄÄ ILMASTONMUUTOKSEN

rohkeille tiennäyttäjille aivan uusia kehityspolkuja.

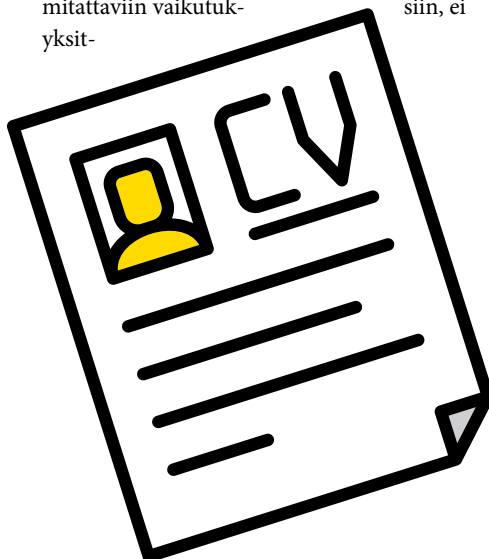
”Ilmastonmuutos on uhka, mutta Suomen kaltaiselle maalle myös mahdollisuus. Voimme kehittää ratkaisukeskeistä lainsäädäntöä, synnyttää innovaatiota sekä rakentaa markkinoita ja teknologiaa ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyville tuotteille ja palveluille”, Romakkaniemi listailee.

Onnistuminen kuitenkin edellyttää, että ilmastopolitiikan keinot ovat uusien haastavien ja kieltojen sijaan markkinalähtöisiä. Päätöksillä on luotava yrityksille helposti

”VAALIT OVAT AINA VAIKUTTAMISEN PAIKKA. ME HALUAMME TEHDÄ SUOMESTA PARHAAN MAAN MEILLE KAIKILLE”

ennustettava ja neutraali toimintaympäristö, joka jättää riittävästi aikaa vastata muutoksiin.

”Nopea tempoilu luo vain yleistä epävarmuutta ja jarruttaa investointeja. Lisäksi poliittisen ohjauksen on perustuttava mitattaviin vaikutuksiin, ei



pienen ja syrjäisen maan ilmastoteoilla on lopulta merkitystä isossa kuvasa.

Romakkaniemen mukaan jokainen kehitysaskel on tässä kohtaa tärkeä. Kaiken lisäksi ja innovatiivisille voi avautua tätä kautta

täisten teknologioiden tai energianlähteiden tukemiseen”, Romakkaniemi tähdentää.

OSAAMINEN UUTEEN NOUSUUN

Yksi iso haaste on osaavan työvoiman puute, joka jarruttaa jo nyt Suomen talouskasvua. Väestön ikääntyessä tilanne pahenee edelleen ja siksi hälytyskellojen pitäisi soida jo joka suunnalla.

Perusopetuksen taso on heikentynyt selkeästi, myös siirtymässä koulutusasteelta toiselle on selkeää tyhjääntä ja välivuosia. Ne käyvät kalliiksi sekä opiskelijoille että yhteiskunnalle.

”Laadukas koulutusjärjestelmä ja huippuosaaminen ovat olleet Suomen keskeisiä menestystekijöitä jo vuosikymmeniä, mutta nyt tämä perusta on rapautumassa. Yli 10 prosenttia peruskoulun päättävistä ei omaa edes riittävää lukutaitoa toisen asteen opintoja varten. Tällaiseen syrjäytymiseen meillä ei ole varaa”, Romakkaniemi painottaa.

Myös erilaisia tutkintoja, niiden osia sekä työssäoppimista ja työntekoa pitäisi päästä yhdistelemään nykyistä joustavammin – käytännössä koko työuran ajan. Oppisopimuskoulutuksessa tulisi puolestaan kokeilla palkkaporrastusta.

”Lisäksi tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa monin verroin nykyistä enemmän. Sujuvat, korkeintaan kuukauden mittaiset lupaprosessit olisivat yksi osajia houkuttava vetovoimatekijä.”

TYÖLLISYYSASTE UUELLE TASOLLE

Hyvinvoivan Suomen kaikkein tärkein peruskivi on riittävä työllisyysaste. Se toteutuu vain, jos työn tekeminen ja teettäminen on nykyistä kannattavampaa sekä työntekijöille että työnantajille.

Keskuskauppakamarin tavoitteena on tulevilla hallituskaudella 75 prosentin työllisyysaste, joka tarkoittaa noin 100 000 uutta työllistä. Julkisen talouden tasapainoa tämä parantaisi noin kolmella miljardilla eurolla vuosittain. Pidemmässä juoksussa tähtäimessä on 80 prosentin työllisyystaso.

Keskuskauppakamarin johtavan ekonomistin **Mauri Kotamäen** mukaan työllisyyden lisääminen on kestävin tapa turvata kansantaloutta. Samalla se torjuu myös syrjäytymistä.

”Tavoitteita on kuitenkin vaikea saavuttaa pelkästään mukavilla ja pehmeillä konsteilla”, hän muistuttaa.

Työllisyystavoitteen saavuttaminen vaatii mm. sosiaaliturvan kokonaisuudistusta, verotuksen keventämistä, kannustinloukkujen purkamista, paikallisen sopimisen lisäämistä



”Ilmastonmuutos on uhka, mutta Suomen kaltaiselle maalle myös mahdollisuus. Voimme kehittää ratkaisukeskeistä lainsäädäntöä, synnyttää innovaatiota sekä rakentaa markkinoita ja teknologiaa ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyville tuotteille ja palveluille”, sanoo Keskuskauppakamarin toimitusjohtaja Juhon Romakkaniemi.

ja työmarkkinajoustoja sekä työvoiman parempaa liikkuvuutta muun muassa asunto- ja liikennepoliitikalla.

”Kannustinloukkujen purkaminen pitäisi ottaa nyt tosissaan ja siihen olisi laitettava myös poliittista pääomaa. Eri osapuolten pitäisi lisäksi ottaa enemmän vastuuta työllisyyden ja julkisen talouden hoidosta. Ansiotulojen verotuksessa ylin rajaveroaste tulisi laskea 50 prosenttiin”, Kotamäki listailee.

LIIKENNEVERKKO VAATII ISOJA INVESTOINTEJA

Toimiva liikennejärjestelmä ja sujuva logistiikka ovat Suomen kilpailukyvyyn perustekijöitä. Pelkästään nykyisen korjaus- ja investointivelan vähentämiseen tarvitaan noin 300 miljoonan euron lisärahoitus ja koko liikenneverkon kehittämiseen pitkäjänteinen 12-vuotinen investointisuunnitelma.

”Väyläverkko on vientivetoisen Suomen verisuonisto, jossa liikkuu miljardien arvosta raaka-aineita ja tuotteita. Nyt tämän suoniston sakkautuminen on pysäytettävä ja korjausvelkaa kurottava kiinni. Lisäksi kokonaisuuden kehittämistä on pohdittava nykyistä pitkäjänteisemmin ja huomioiden myös liikenteen muut uudistustarpeet”, listaa alueiden kilpailukyvyyn ja liikenteen

asiantuntija **Kaisa Saario**.

Nykyinen liikenteen rahoitusmalli kaipaa muutoinkin perusteellista remonttia, jotta etenkin isoja ratahankeita saataisiin eteenpäin. Tämä voi tarkoittaa erillistä hankeyhtiötä tai vielä sitäkin kokonaisvaltaisempaa muutosta liikenteen rahoitukseen.

”Ehtona kuitenkin on, etteivät uudistukset lisää yritysten jo valmiiksi korkeita logistiikkakustannuksia”, Saario toteaa.

Kolmantena tavoitteena on merenkulun väylämaksun poistaminen. Nykyisellään maksu on puolitettu. Liikenteen avaamista kilpailulle on niin ikään jatkettava. Samalla on kuitenkin tunnistettava myös muut kuin sääntelystä johtuvat kilpailun esteet.

PYKÄLIEN PURKUTALKOILLE JATKOA

Kauppakamarit ovat perinteisesti tehneet sinnikästä työtä pykäläviidakon purkamisen ja joustavampien viranomaiskäytäntöjen eteen.

Tulevalla vaalikaudella perkaamista riittää mm. kaavoitusprosesseissa, maanomistajien oikeuksissa, investointilupien käsittely- ja valitusprosesseissa, alkoholilainsäädännössä sekä apteekkeja koskevassa sääntelyssä.

Keskuskauppakamarin varatoimitusjohtajan **Leena Linnainmaan** mukaan monessa kohtaa on

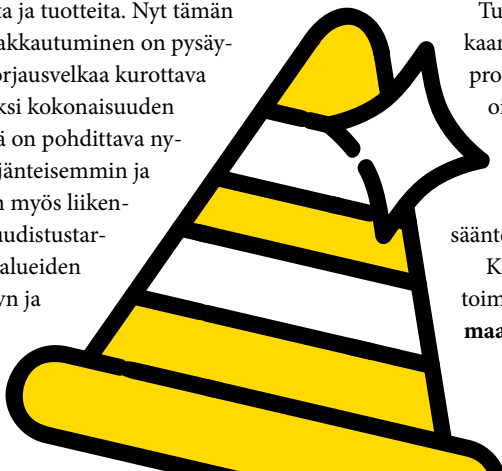
SUJUVAMPI SUOMI KANNUSTAA ROHKEUTEEN

menty viime vuosina oikeaan suuntaan. Samalla kuitenkin moni tärkeä uudistushanke, kuten maankäyttö- ja rakennuslain uudistus sekä sote, ovat jämähtäneet tämän tästä paikalleen.

”Monesti käsissä on aivan liian isoja kokonaisuuksia ja sellaisina ne halutaan saada myös valmiiksi, vaikka pilkkominen pienemmiksi voisi monessa kohtaa olla järkevämpää”, Linnainmaa harmittelee.

Politiikoilta ja ministeriöiltä puuttuu säädösten sujuvoittamisesta myös pitkäjänteisyyttä, joka kantaisi yli vaalikausien.

”Lainvalmisteluun kaivattaisiinkin kokonaisvaltaista konsernijohtamista, joka seuraa selvästi nykyistä tiiviimmin sekä hallitusohjelman että siihen liittyvän lainvalmistelun edistymistä. Se helpottaisi myös uusien lakien jälkiarviointia ja nopeuttaisi tarvittavia korjaustoimia”, Linnainmaa muistuttaa. ●



Yksikin uusi työntekijä on yrittäjälle työvoitto

TEKSTI RIITTA LUKKAROINEN

Osaajia yrityksiin - RekryKoulutus

Yrityksien haasteena tällä hetkellä on saada osaavaa, omaan yritykseen sopivaa työvoimaa. Tätä varten on suunniteltu RekryKoulutus, joka toimii väylänä rekrytoida yksi tai useampi työntekijä. Yrityksen osuus koulutuksen kokonaiskustannuksista on vain 30 %.

– Koulutus on yksilöllistä ja lähtee yrityksen tarpeista, kertoo Sedun opettaja **Petteri Kokko**. Kouluttaa voi yhden tai useamman työntekijän mille alalle tahansa. Suomessa on työttömiä työnhakijoita joiden osaaminen voi olla pienestä kiinni työllistymistä ajatellen. Tätä osaamisvajetta Sedu paikkaa omalta osaltaan ja haluaa auttaa yrityksiä työvoimapulassa.

Miten yritys pääsee alkuun

– Kun työntekijää tarvitaan, yritys pääsee alkuun ottamalla yhteyttä meihin tai TE-palveluihin, kertoo Sedun opettaja **Merja Kaateikko**. Tarvittaessa TE-toimisto avaa koulutuspaikan te-palvelut.fi -sivustolle, ja Sedu ja TE-palvelut avustavat rekrytointiprosessissa. Yritys valitsee itse kenet kouluttaa uudeksi työntekijäkseen. Me voimme auttaa henkilön etsimisessä ja haastatteluissa. Jos yrityksellä on jo henkilö valmiiksi tiedossa, TE-toimiston kautta selvitämme, onko hänellä mahdollisuus lähteä koulutukseen

mukaan. Valinnan jälkeen koulutussuunnitelma räätälöidään opiskelijan ja yrityksen tarpeiden mukaan. Suunnitelma sisältää noin 30 % lähiopetusta tai lisä- ja täydennyskoulutusta. Loput 70 % on yrityksessä tapahtuvaa oppimista.

– Osaajia yrityksiin -koulutus on nopea tapa kouluttaa uusi työntekijä yritykselle, kertoo Kokko. Koulutuksen maksimikesto on noin viisi kuukautta, ja tämän ajan koulutettava on Sedun opiskelija. Sedu vastaa opiskelijan koulutuksesta, ja yritykselle ei tule kustannuksia koulutuksesta. Koulutuksen maksimikesto voi olla viisi kuukautta, mutta koulutuksen kesto määritellään tapauskohtaisesti.

– Meillä on aina tavoitteena rakentaa koulutussuunnitelmat niin, että opiskelija työllistyy yritykseen koulutuksen jälkeen. Koulutus alkaa yhden kuukauden orientaatiojaksolla, jonka aikana yritys ja opiskelija tekevät päätöksen siitä, onko valinta osunut oikeaan.



Usein kysytyjä kysymyksiä luontoiseduista

Luontoisedut, kuten puhelinetu, autoetu ja ravintoetu ovat usein osa työntekijän palkkaa. Tähän artikkeliin on koottu muutamia luontoisetuja koskevia kysymyksiä ja vastauksia.

TEKSTI **KATI MATTINEN, LAKIMIES, HELSINGIN SEUDUN KAUPPAKAMARI**

Miten luontoisetujen kanssa toimitaan työntekijän poissaolon aikana?

Koska luontoisetu on osa työntekijän palkkaa, se pidetään voimassa palkallisen poissaolon aikana. Vaihtoehtoisesti työnantaja ja työntekijä voivat sopia, että työntekijälle maksetaan luontoisedun verotusarvon suuruinen rahakorvaus. Tämä on perusteltua esimerkiksi silloin, kun työntekijä jää suoraan hoitovapaalta uudelle palkalliselle äitiysvapaalle.

Työnantajalla ei ole velvollisuutta pitää luontoisetuja työntekijän käytössä tämän palkattoman poissaolon, kuten palkattomaksi menneen sairauspoissaolon, opintovapaan, vuorotteluvapaan, lomautuksen tai palkattoman perhevapaan aikana. Työnantaja voi valita kolmesta vaihtoehdosta:

- 1) luontoisetu otetaan pois eli, esimerkiksi luontoisetuauto avaimineen palautetaan työnantajan hallintaan
- 2) työntekijä saa käyttää esimerkiksi puhelinta tai autoa, mutta maksaa itse puhelinlaskunsa, auton leasingvuokran tai vähintään verotusarvon verran, jolloin veronalaista luontoisetua ei synny
- 3) työntekijä saa pitää luontoisedun käytössään veronalaisena luontoisetuna.

Jos työntekijällä on pelkkä luontoisetu, voidaan työntekijän eläkemaksu pidättää jälkikäteen vuoden ja työttömyysvakuutusmaksu kahden vuoden kuluessa seuraavien palkanmaksujen yhteydessä.

Asuntoedusta on oma säännöksensä, jonka mukaan työntekijällä on oikeus käyttää asuntoa, vaikka työnteke on hyväksyttävästä syystä keskeytynyt.

Työnantajalla on hyvä olla selkeä ohjeistus ja käytäntö siitä, miten luontoisetuja käsitellään erilaisissa poissaoltilanteissa. Käytännössä valittuun toimintatapaan voivat vaikuttaa muun muassa se, onko kyseessä lyhyt- vai pitkäaikainen poissaolo ja mistä luontoisedusta on kysymys.

Otetaanko luontoisetu huomioon lomapalkassa ja -korvauksessa?

Jos luontoisetu on vuosiloman aikana käytössä, sitä ei oteta enää erikseen lomapalkassa huomioon. Jos etu ei ole käytössä, se tulee korvata lomapalkassa verotusarvon suuruisena.

Luontoiseduista lomakorvauksessa ei ole yksiselitteistä säännöstä tai ennakkoratkaisua, mutta työneuvoston lausunnon mukaan kaikki luontoisedut tulee ottaa lomakorvauksessa huomioon ja tämä onkin käytännössä perusteltua.

Esimerkki: Työntekijän kuukausipalkka on 3000 €, autoetu 600 €, puhelinetu 20 € ja lounaseteleinä annettava ravintoetu. Yhden lounasetelelin verotusarvo on 7,88 €. Hänelle maksetaan työsuhteen päättyessä lomakorvaus 12 lomapäivältä. Jos työntekijä pitäisi vuosiloman lomana, loman alle jäisi 10 työpäivää.

Lomakorvaus:
 $3620/25 * 12 = 1737,60$
 $7,88 * 10 = 78,80$
 Yhteensä 1816,40 €.

Opiskelija tai koululainen suorittaa yrityksessä opintoihin liittyvää ei-työsuhteista harjoittelua. Voiko harjoittelijalle tarjota työpäivinä ilmaisen aterian?

Jos työharjoittelija saa oppilaitoksessa ilmaisen ruuan, myös harjoittelupaikka voi tarjota aterian verovapaasti. Jos taas oppilaitoksessa ei ole ilmaista ruokailua, harjoittelupaikan tarjoamasta aterialta syntyy työharjoittelijalle veronalaista ansiotuloa. Verohallinnon uuden ohjeen mukaan luontoisetupäätöksen mukaisia verotusarvoja ei voida soveltaa, vaan työharjoittelijan ateria arvostetaan käypään arvoon. Vaikka ennakonpidätystä ei voida toimittaa, käypään arvoon arvostettu ravintoetu tulee ilmoittaa tulorekisteriin ja työnantajan pitää maksaa sairausvakuutusmaksu.



Työntekijän kanssa on sovittu, että hänen palkastaan vähennetään osa autoetuna annettavan auton kustannuksista. Pieneneekö palkkana käsiteltävä autoedun arvo?

Olennaista on, vähennetäänkö sovittu summa työntekijän brutto- vai nettopalkasta. Jos työntekijän työnantajalle maksama korvaus vähennetään hänen nettopalkastaan, pienenee autoedun arvo vastaavasti. Jos työntekijän nettopalkasta vähennettävä korvaus on vähintään verotusarvon suuruinen, ei veronalaista etua synny. Jos taas korvaus vähennetään bruttopalkasta, ei kyseessä ole työntekijän työnantajalle maksama korvaus vaan muutos työntekijän bruttopalkkaan. Tällöin autoedun verotusarvokaan ei pienene. Asiasta kannattaa sopia selkeästi, jotta kummallekaan osapuolelle ei tule turhia väärinkäsityksiä ja molemmat ymmärtävät, millaisin ehdoin autoedusta on sovittu.

Esimerkki: Työntekijän palkka on 4000 €. Hänen kanssaan sovitaan, että hän saa autoedun, mutta bruttopalkasta vähennetään auton leasingvuokraa 900 €. Autoedun verotusarvo on 800 €. Työntekijän bruttopalkka on jatkossa $4000 - 900 + 800 = 3900$ €.

Esimerkki: Työntekijän palkka on 4000 €. Hänen kanssaan sovitaan, että hän saa autoedun, mutta nettopalkasta vähennetään kuukausittain 700 €. Auton luontoisetupäätöksen mukainen verotusarvo on 800 €. Työntekijän bruttopalkka on jatkossa $4000 + 100 = 4100$ €. ●

Yritysten moninaiset verovirrat tuottavat yli 63 miljardia vuodessa

YRITYKSET TOIMIVAT HYVINVOINTIYHTEISKUNNAN KIVIJALKANA MONIN TAVOIN. NE LUOVAT TYÖPAIKKOJA SEKÄ TARJOAVAT PALVELUJA JA TUOTTEITA KAIKILLA ELÄMÄN OSA-ALUEILLA. LISÄKSI YRITYSTOIMINNAN LUOMA SUURI VEROVIRTA TOIMII RAHOITTAJANA JULKISILLE PALVELUILLE. VUODESTA 2015 VUOTEEN 2017 YRITYSTEN MAKSAMAT VEROT JA VERONLUONTEISET MAKSUT KASVOIVAT KAIKKIEN VEROLAJIEN OSALTA.

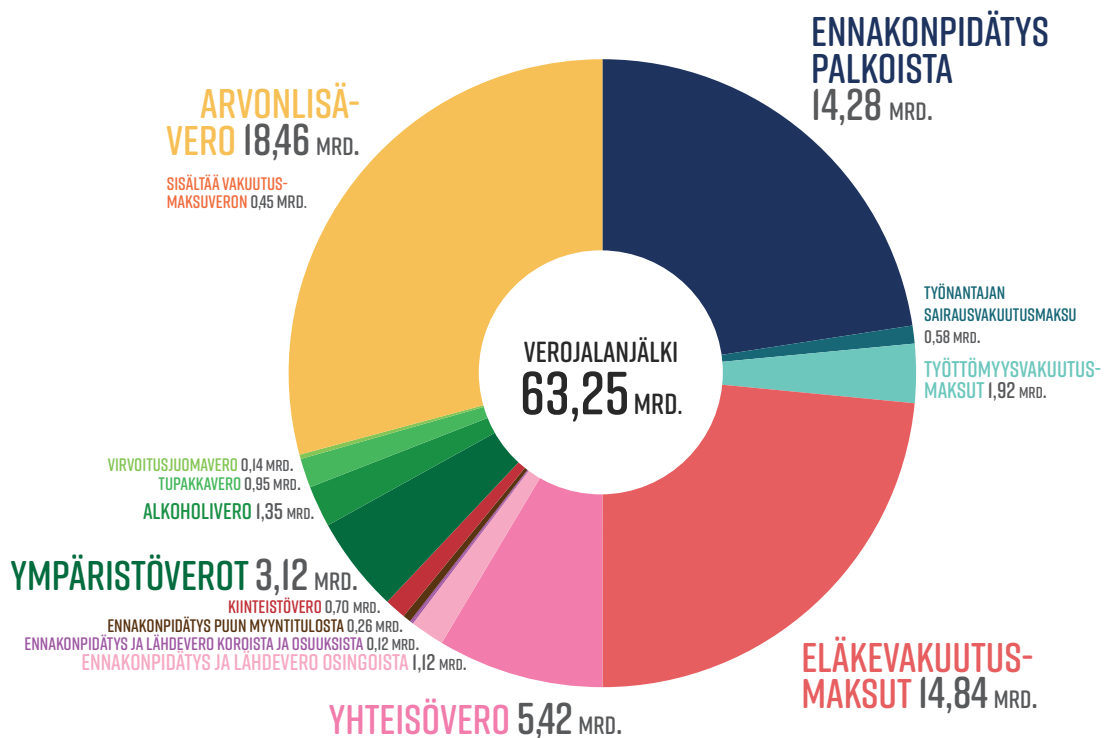
Yritykset maksoivat ja tilittivät veroja vuonna 2017 yli 63 miljardia euroa. Suurin yritysten tilittämä vero on arvonlisävero, jota yritykset maksoivat valtiolle yli 18 miljardia euroa. Lähes yhtä merkittävä määrä verotuottoja syntyy palkoista pidätetyistä ennakoveroista, joita kertyi yli 14 miljardin euron arvosta sekä eläkevakuutusmaksuista, joita kertyi lähes 15 miljardin edestä.

Toisin kuin usein luullaan, Yhteisövero ei ole yritysten maksamista ja tilittämistä veroista merkittävin. Yhteisöveron määrä vuonna 2017 oli reilut viisi miljardia, eli alle yhdeksän prosenttia kokonaiskertymästä.

Tiedot selviävät Keskuskauppakamarin Suuresta veroselvityksestä. Keskuskauppakamarin verotuksesta vastaavan johtajan **Ann-Mari Kemellin** mukaan selvityksen tarkoituksena on antaa kokonaiskuva yritysten merkityksestä Suomen kansantaloudelle ja eri alueille.

Selvitys kattaa peräti noin 300 000 yrityksen maksamat ja tilittämät verot.

YRITYSTEN AIKAANSAAMAT VEROVIRRAT



LÄHDE: TILASTOKESKUS, VEROHALLINTO, TYÖLLISYYSRAHASTO JA KESKUSKAUPPAKAMARI

Yritykset maksoivat ja tilittivät veroja vuonna 2017 yli 63 miljardia euroa. Suurin yritysten tilittämä vero on arvonlisävero, jota yritykset maksoivat valtiolle yli 18 miljardia euroa.

Lue lisää!

kauppakamari.fi/veroselvitys



Lapualaisen Suomen Lämpöpumpputekniikka Oy:n (SLP) osake-enemistö myyty Oilon Group Oy:lle

SLP on merkittävä maalämpöpumpputuotteiden valmistaja ja alan uranuurtaja jo vuodesta 1983 lähtien. Oilonin juuret teollisuuslämpöpumpuista ulottuvat vuoteen 1984 ja kiinteistömaalämpöpumpuissa vuoteen 2002. Yritysjärjestely tukee Oilonin lämpöpumppuliiketoiminnan voimakasta kasvua. Suomessa maalämpö on suosituin ja ekologisin uusien omakotitalojen ja pienikiinteistöjen lämmitysmuoto. Jo lähes kolmannes Suomessa tehdyistä maalämpöratkaisuista on toteutettu joko Oilonin tai Suomen Lämpöpumpputekniikan ”Lämpöässä” maalämpötuotteilla. Yhtiöiden kiinteistölämpöpumppujen liiketoiminnat yhdistetään, jolloin Lämpöässä ja Oilon maalämpötuotteiden tuotanto keskitetään Lapuulle.

Nykyiset Suomen Lämpöpumpputekniikka Oy:n omistajat jatkavat yhtiössä vähemmistöomistajina. Samalla Suomen Lämpöpumpputekniikka Oy:stä tulee Oilon Group Oy:n konserniyritys. Pitkällä tähtäimellä Oilon uskoo kaupan tuovan lisää työpaikkoja Lapuulle ja muihin Oilonin yksiköihin. Yhteistyökumppaneille kasvuun tähtäävä transaktio antaa lisää liiketoimintamahdollisuuksia.

Suomen Lämpöpumpputekniikka Oy:n entinen pääomistaja **Jorma Saksi** näkee yrityskaupan hyvänä ratkaisuna. Tehty liiketoimi antaa SLP:lle pitkäjänteisen kasvullisen suomalaisen omistajan ja vakaan taloudellisen perustan. Oilonin ja SLP:n tuotteistot täydentävät hyvin toisiaan ja antavat erinomaisen pohjan liiketoiminnan kasvattamiseen.

Kaluste- ja valaistusalan uudistajat loivat saumattoman palveluketjun

Kalustealalla tukkukauppaa harjoittava Helatukku Finland Oy sekä valaistus-, sähkö- ja sisustusalan yritys KVS Oy ovat yhdistyneet omistusjärjestelyjen myötä sisaryrityksiksi. Järjestely tuo keittiövalmistajille, puusepille sekä rakentajille uuden saumattoman palveluketjun. Ketju ulottuu kalusteteollisuuden tuotteista ja talojen valaistus-, automaatio- ja sisustussuunnittelusta aina sähköasennuksiin asti. Yritysten tavoitteena on laajentua kotimaassa ja saavuttaa kasvua myös kansainvälisillä markkinoilla. Yrityksillä on yhteinen emoyhtiö, kotimainen HtF Group Oy.

Molempia yrityksiä yhdistää halu kehittää uutta ja tuottaa innovaatioita suomalaiselle rakennus- ja kalustealalle.

”Alalla on paljon muutostrendejä, ja tulevaisuudessa asiakkaat odottavat laajempia palvelukonsepteja. Olemme ottaneet tämän huomioon omassa strategiassamme”, Helatukun toimitusjohtaja **Ari Pölkky** toteaa.

Helatukku on onnistunut viime vuosina noin 10 %:n vuosittaiseen kasvuun ja suunta aiotaan pitää samana. Toiminnan laajentuessa odotettavissa on myös lisää työpaikkoja.

Jaamme jäsentemme onnistumisia ja yritys uutisia.

Vinkkaa juttu: ep@kauppakamari.fi

TÄSSÄKÖ ILMOITUKSESI PAIKKA?

Kauppakamarilehti tavoittaa noin 2 000 alueen yritys- ja kuntapäätäjää ja on jäsenyytäväisyyskyselyn tulosten mukaan nro 1 jäsenistön tavoittamisessa.

Ilmoituspaikkoja on rajoitetusti – varaa omasi!

Heidi Sikkilä:
0400 568 900
heidi.sikkila@kauppakamari.fi

UUSI TYÖN- JOHTAJA

- muista ainakin nämä!

Mistä tietää, mikä työpaikalla on laillista ja mikä ei?
Voidaanko toimia niin kuin ennenkin? Mistä uusi
esimies ja työnantajan edustaja, vaikkapa juuri
aloittanut työnjohtaja, voisi lähteä liikkeelle?

TEKSTI KATARIINA SORVANTO

Kuten monessa muussakin asiassa, myös esimiestyössä tuntuu usein helpolta ratkaisulta tehdä asiat niin kuin aiemminkin. *Ennustettavuus* ja *johdonmukaisuus* ovatkin sinänsä hyvän esimiehen piirteitä.

Vanhat tutut ratkaisut eivät kuitenkaan aina ole mahdollisia eivätkä välttämättä edes laillisikaan: maailma muuttuu.

Muutoksia ei silti yleensä kannata toteuttaa yllätyksellisesti.

Esimerkki: *Jos työpaikalla on tähän asti sallittu tietty kirjoitettujen ohjeiden vastainen toiminta ja sitä kautta on syntynyt uusia sääntöjä ja oikeuksia, ei totuttuun toimintaan ole syytä puuttua ”ryhtiliikkeestä” etukäteen ilmoittamatta – eikä myöskään takautuvasti.*

Yksi esimiesten velvollisuuksista onkin *viestiä* tulevista muutoksista. Esimiehen tärkeisiin tehtäviin kuuluvat myös muun muassa innostaminen ja kannustaminen sekä työnteon edellytysten parantaminen ja turvaaminen.

Omien toimintamahdollisuuksien (ja niiden rajojen) tiedostaminen on tehtäviensä tasalla olevan esimiehen merkki. Se vaatii usein laajaa vuorovaikutusta työyhteisössä, jotta *tasapuolisuus* toteutuisi. Yksi tiimi tai sen jäsen ei saisi perusteetta toimia täysin eri tavalla kuin muut.

Hyvä esimies huomioi sääntöjen ja sopimusten noudattamista valvoessaan myös sen, että *tasapuolisuutta* on usein toimia samanlaisissa tilanteissa samalla tavalla – mutta erilaisissa tilanteissa saattaa olla mahdollista menetellä eri tavalla. *Tasapuolisuus* ei tarkoita *tasapäistämistä*.

Esimies ei missään tapauksessa saa kiusata. Normaali työjohto-oikeuden käyttäminen ei kuitenkaan ole kiusaamista.

Esimerkki: *Kiusaamista voi olla se, jos esimies toisuvasti kielteiseen sävyyn puuttuu jopa merkityksellisiin yksityiskohtiin tai antaa keskenään ristiriitaisia ohjeita, joita kaikkia vaatii noudattamaan.* Esimiehillä on lukuisten kieltojen, vastuiden ja velvollisuuksien lisäksi kuitenkin myös tukku oikeuksia, joista kannattaa olla tietoinen. Kun sekä johtamisopit että juridiset perustiedot ovat hallussa, esimies voi aiempaa rauhallisemmalla mielellä keskittyä päivittäiseen työhönsä.



Mikä sitten voisi olla uudelle esimiehelle ensimmäiseksi kerrottava perusoikeus? Sellainen, jonka olemassaolosta hän voisi vielä myöhemmin silloin tällöin muistuttaa sekä itselleen että muille?

Mielestäni tämä: koska työnantaja maksaa palkan, työnantajalla on oikeus myös vaatia vastinetta. Yksi työnantajan – ja esimiehen työnantajan edustajana – oikeuksista onkin edellyttää työntekoa.

Esimerkki: *Kuten nimityskin jo kertoo, työntekijän päävelvollisuus on tehdä työtä.*

Tätä velvollisuutta on avattu tarkemmin muun muassa työ sopimuslaissa, jonka mukaan työntekijän on toimittava *lojaalisti* työnantajan intressien ja tavoitteiden toteuttamiseksi, noudatettava huolellisesti niitä määräyksiä, jotka työnantaja antaa toimivaltansa mukaisesti työn suorittamisesta ja vielä vältettävä kaikkea, mikä on *ristiriidassa* hänen *asemassaan* olevalta työntekijältä kohtuuden mukaan vaadittavan menettelyn kanssa.

Toisaalta nykyään painotetaan paljon myös *yhdessä sopimista*: työpaikka on kaikkien siellä toimivien yhteisö ja sanelupolitiikka koetaan monelta osin vanhentuneeksi johtamistavaksi. Kuitenkin, jos työnantajan ja työntekijän käsitkset eri osapuolten oikeuksista ja velvollisuuksista eroavat toisistaan, työnantajan tulkinnan noudattaminen on pääsääntö, kunnes mahdollinen riita-asia on ratkaistu. Tätä kutsutaan työnantajan tulkintaetuoikeudeksi.

Esimerkki: *Esimiehen määräämistä työtehtävistä kieltäytyminen saattaa jopa antaa työnantajalle oikeuden työsuhteen päättämiseen.*

Katariina on toinen Uusi Työnjohtaja -kurssin kouluttajista ja on mukana kehittämässä tätä jäsenistöltä tullutta toivetta. Kurssi on suunnattu tuoreille työnjohtajille, jotka nousevat rivistöstä työkavereidensa esimieheksi. Nelisosaisen kurssin pilotti on käynnissä. Syksyn Uusi Työnjohtaja -kurssi starttaa 23.8

Mitä tehtäviä esimies sitten saa määrätä? Ei mitä tahansa – eikä kuinka pitkäksi aikaa tahansa.

Työsopimuksessa määritellään, mitä työtä henkilö tekee. Toisaalta kaikkia tehtäviä ei välttämättä kannata luetella yksityiskohtaisesti etukäteen. Siksi monessa työ sopimuksessa lukeekin, että työntekijän työtehtäviin kuuluvat ”myös muut työnantajan määräämät tehtävät”.

Tarkat *työtehtävät* määräytyvätkin usein vasta käytännössä. Eri ihmisillä on eri vahvuudet ja samanlaisen sopimuksen tehneet henkilöt voivat samalla työpaikalla hoitaa keskenään eri vastuita.

Mitä merkitystä sillä on?

Esimerkki: *Työtehtävillä on merkitystä muun muassa silloin, kun selvitetään jonkin tietyn työehtosopimuksen mahdollista soveltuvuutta työsuhteeseen.*

Myös järjestäytymättömien työnantajien on noudatettava (mahdollisesti voimassa olevan) yleissitovan *työehtosopimuksen* määräyksiä niistä työsuhteen ehdoista ja työoloista, jotka koskevat työntekijän tekemää työtä.

Pääsääntöisesti työehtosopimuksilla turvataan **työntekijöiden oikeuksia**. Muutenkin oikeusjärjestelmämme lähtökohtaisesti suojelee työntekijää heikompana osapuolena.

Esimerkki: *Epäselviä työ sopimusehtoja tulkitaan yleensä niiden laatijan eli käytännössä työnantajan vahingoksi. Esimiehen on käytännössä turha vedota vaikkapa koeaikaan, jos sitä ei selkeästi lue kirjallisessa työ sopimuksessa.*



KOULUTUKSET

kevät 2019



MAALISKU

21.3. HYVÄKSYTTY HALLITUKSEN JÄSEN -KURSSI

TÄYNNÄ

27.3. TYÖN TEKEMISEN UUDET MUODOT:

HAJAUTETUN TIIMIN & ETÄTYÖN JOHTAMINEN

Eväät hyvään etäjohtamiseen, yhteisöllisyyden ylläpitämiseen ja työn organisoimiseen nykyiseen tilanteeseen sopivaksi! Tiimi tai yritys voi olla tehokas ja tuloksellinen, vaikka yrityksessä tehdäänkin etätyötä tai työskennellään hajautetusti.

Ilmoittaudu viim. 19.3. Hintaa 350 €/525 €

HUHTIKUU

1.4. WEBINAARI: RAPORTOI JA ANALYSOI

MICROSOFT POWER BI -TYÖKALULLA -PERUSTEET

Sinulle, joka haluat kehittää raportointiprosesseja uudelle tasolle ja löytää sopivan raportointityökalun.

Ilmoittaudu viim. 29.3. Hintaa 120 €/190€

1.4. LIVE STREAM: PUHE-JUDON™ PERUSKURSSI

Opitaan koko haastavan palvelutilanteen hoitamisen draaman kaari aloituksesta rauhoittelun ja ratkaisun etsimisen kautta tyylikkääseen tilanteen päättämiseen. Parannetaan työssä jaksamista ja työhyvinvointia ja vähennetään eskaloituvien konfliktien määrää omissa organisaatioissa.

Tilaisuus lähetetään suorana.

Ilmoittaudu viim. 31.3. Hintaa 360 €/460 €

2.4. UUSI ESIMIES

Miten ottaa haltuun esimiesrooli ja menestyä esimiehenä, kun on vahva asiantuntijatausta? Mitkä ovat johtamisen tärkeimmät työkalut ja miten toimii menestyvä ja menestyä tuottava esimies? Vastauksia uuden esimiehen kysymyksiin!

Ilmoittaudu viim. 26.3. Hintaa 350 €/525 €

15.4. WEBINAARI: VISUAALISET RAPORTIT

MICROSOFT POWER BI -TYÖKALULLA

Syvennetään Power BI -osaamista perehtymällä tietomallien luontiin, DAX-kielen mahdollisuuksiin ja raporttien visualisointiin sekä jakamiseen.

Ilmoittaudu viim. 12.4. Hintaa 120 €/190 €

16.4. PALKKANLASKIJAN PÄIVÄ

Kevään suosittu palkkahallinnon kohtauspaikka, jossa käydään läpi monenlaisia palkanlaskentaan liittyviä tilanteita sekä perehdytään myös lakimuutoksiin ja uuteen oikeuskäytäntöön.

Ilmoittaudu viim. 9.4. Hintaa 350 €/525 €

25.4. EXCEL PERUSTEET

Aina ajankohtainen! Opitaan käyttämään Exceliä päivittäisessä työssä. Sopii aloitteleville Excel-käyttäjille, sekä heille, jotka haluavat parantaa työskentelynsä tehokkuutta.

Ilmoittaudu viim. 18.4. Hintaa 350 €/525 €

TOUKOKUU

7.5. EXCEL JATKO

Tule hakemaan loistavia vinkkejä ja kikkoja siitä, miten saat Excel-työkalusta vielä enemmän tehoja! Ei aloittelijoille. Excelin perusteet tulee olla hallussa.

Varaa paikkasi viim. 30.4. Hintaa 350 €/525€

9.5. ASIAKASPALVELUN KEVÄTPÄIVÄ

Saat välineitä kehittää ja toteuttaa asiakaspalvelua, jolla erottaudutaan kilpakumppaneista! Soveltuu kaikille asiakaspalvelutyötä tekeville, asiakaspalvelun esimiehille ja kehittäjille riippumatta toimialasta, erityisesti B2B.

Ilmoittaudu viim. 2.5. Hintaa 350 €/525€

10.5. HHJ & STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

HHJ-tuoteperheen uusi aktiivinen ja vuorovaikutteinen valmennustilaisuus! Lisää ymmärrystä ihmisiin vaikuttamisen merkityksestä strategian toteuttamisessa ja toiminnan kehittämisessä. Antaa käytännön esimerkkien kautta konkreettisia keinoja strategian toteuttamiseen hallitustyön kautta.

Ilmoittaudu viim. 3.5. Hintaa 795 €/1195 €

17.5. KIIRE JA JÄRKEVÄ AJANKÄYTÖN HALLINTA

Ei mikään perinteinen ajanhallinnan valmennus! Pyörikö mielessäsi aika ajoon, että pitäisi saada työssä jokin muutos nykytilaan? Pohdit työelämän isoja muutuskysymyksiä? Pohditaan yhdessä oman työelämän ohjaksia ja elämää liikuttavia tekijöitä moniulotteisesti.

Ilmoittaudu viim. 10.5. Hintaa 350 €/525 €

20.5 WEBINAARI: EXCEL JATKO

Saat kattavan paketin aineiston käsittelyyn liittyvistä työkaluista ja paljon muita aikaa säästäviä vinkejä, joiden avulla saat varmuutta Excelin käyttöön.
Ilmoittaudu viim. 17.5. Hinta 120 €/190 €

28.5. EXCEL TALOUSHALLINNON RAPORTOINNISSA

Sisältää Pivot toiminnon laajan läpikäynnin samoin niiden työkalujen joita Pivot datan muokkaamiseen tarvitsee. Myös erilaiset visualisointi työkalut tulevat tutuksi. Opit myös hyödyntämään Excelin Power view -lisäosaa.
Ilmoittaudu viim. 21.5. Hinta 350 €/525 €

KESÄKUU

3.6. WEBINAARI: EXCEL-RAPORTOINTI: PIVOT JA EXCEL BI

Opit luomaan Pivotin avulla isosta aineistosta dynaamisia ja visuaalisia raportteja nopeasti ja helposti liiketoiminnan tarpeisiin. **Ilmoittaudu viim. 17.5. Hinta 120 €/190 €**

4.6. TUNNEÄLY MYYNTITYÖSSÄ

Asiakkaiden ostokäyttäytyminen on muuttunut! Siksi kilpailussa menestyminen ja kasvu vaativat myyjältä toimintatapojen uudistamista ja pitkäjänteistä harjoittelua. Myyntityöntekijä, markkinoija, viestijä – pysy muutoksessa mukana! **Ilmoittaudu viim. 28.6. Hinta 350 €/525 €**

JÄSENTILAISUUDET

3.4. KAMARILOUNAS HÄRMÄ

Teemana: Amazon vs. perinteiset vientikanavat.
Ilmoit. viim. 27.3. Maksuton

5.4. KAMARIPIRSKEET

Jokainen kontakti on mahdollisuus!
Ilmoit. viim. 11.3. Hinta 35€

10.4. KAMARILOUNAS TEUVA

Teemana: LinkedIn viennin apuvälineenä.
Ilmoit. viim. 3.4. Maksuton

17.4. KAMARILOUNAS ALAJÄRVI

Teemana: Kuinka tuet myyntiä verkkosivuston avulla?
Ilmoit. viim. 10.4. Maksuton

24.4. KAMARILOUNAS KURIKKA Teemana: Tunteiden herättäminen yrityksen viestinnässä ja markkinoinnissa.
Ilmoit. viim. 17.4. Maksuton

8.5. KAMARILOUNAS KAUHAVA

Teemana: Kuinka tuet myyntiä verkkosivuston avulla?
Ilmoit. viim. 1.5. Maksuton

29.5. KAMARILOUNAS ALAVUS Teemana: Tunteiden herättäminen yrityksen viestinnässä ja markkinoinnissa.
Ilmoit. viim. 22.5. Maksuton

22.5. KEVÄTKOKOUS Sääntömääräinen kokous, jossa jaetaan mm. Läpi Harmaan kiven -yrityspalkinto sekä muita muistamisia unohtamatta bisnespikatreffejä!
Ilmoit. viim. 15.5. Maksuton

5.6. KAMARILOUNAS LAPUA Teemana: Tunteiden herättäminen yrityksen viestinnässä ja markkinoinnissa.
Ilmoit. viim. 29.5. Maksuton

11.6. JÄSENKAFFEET: Härmän liikenne Oy
Ilmoit. viim. 6.6. Maksuton

KAIKILLE AVOIMET TILAISUUDET

9.4. KAMARIN ILTAKAFFEET: Hankinnan helppous? Keskustellaan Prima Power Oy:lla hankinnasta ja ostoprosesseista.
Ilmoit. viim. 2.4. Maksuton

12.4. EP:N ELINKEINOELÄMÄN FOORUMI 2019 Alueen elinkeinoelämän henkilöinen kohtaamispaikka nro 1! Millainen 20-luvun Suomi? **Ilmoit. viim. 5.4. Maksuton**

30.4. KAMARIN VAPPUSIMAT Tervetuloa piipahtamaan toimistolla vapputunnelmissa! **Maksuton**

15.5. POHJANMAAN TELOLLISUUS 2019

16.5. TIETOISKU AUSTRIAN BUSINESS OPPURTUNITIES

14.5. HALLITUSKLUBI Kokkola Hallitusklubi kokoaa keskipohjalaisia, pohjalaisia ja eteläpohjalaisia pk-yritysten vaikuttajia yhteen kuulemaan ja keskustelemaan hallitustyön kehittämisestä.
Ilmoit. viim. 10.5. Maksuton

7.6. HYVÄKSYTTY MYYNTIJOHTAJA Alumnitapaaminen HMJ -kurssin suorittaneiden kohtaamispaikka! **MAKSUTON**

* HHJ Alueellinen Alumnitapaaminen



Tervetuloa kauppakamarimme sääntömääräiseen kevätkokouksemme

ke 22.5. klo 9–13 | Epec Oy, Seinäjoki

Kevätkokouksessa käsitellään sääntömääräiset kokousasiat. Keskuskauppakamarin toimitusjohtaja Juho Romakkaniemen kokouspuheenvuoro.

Perinteisesti kokouksessa jaetaan **Läpi Harmaan kiven -palkinto** sekä **Vuoden kouluttautuja -yrityspalkinto** sekä muut huomionsoitukset.

Kokousisäntänä toimii Epec Oy ja osallistujille on luvassa tehdaskierros. Kokous päättyy yhteiseen verkostoitumislounaaseen.

Ilmoittaudu mukaan 15.5. mennessä osoitteessa www.etela-pohjanmaankauppakamari.fi.



Valiokuntien yhteisessä Think Tank -päivässä Hunurijärvellä keskusteltiin kauppakamarin tulevista painopisteistä.

Yhteistyössä Epari-lehden ja Seinäjoen seudun nuorkauppakamarin kanssa ilmiantojen perusteella valittiin Vuoden Positiivisin seinäjokinen 2018 ja hän on **Ari Mäenpää**.



Petri Mäkelän viimeinen syyskokous Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin puheenjohtajana päättyi kiitoksiin ja kukkasiin.



Syyskokouksessa muistimme **Juustoportti Oy**, **Pesmel Oy** ja **Kohiwod Oy** valinnasta Lontoon pörssin omistajayhtiö **LSEG:n** vuosittain julkaistavalle vuoden inspiroivimpien kasvuyritysten listalle pääsystä.



Ähtäri Zoo:n toimitusjohtaja **Jonna Pietilä** kertoi iloisia uutisia eläinpuiston tuloksesta.



Syyskokouksessa Ähtärin Mesikämmenessä oli rento tunnelma ja päätökset syntyivät reippaaseen tahtiin hyvässä hengessä.



Ensimmäinen Etelä-Pohjanmaan Vientipäivä keräsi tuvan täyteen kansainvälisestä kauppaa suunnitteleville yrityksille. Laajassa yhteistyössä toteutettu tapahtuma keräsi kiitosta sekä osallistujilta että kv-torille ständeillä olleilta tahoilta.



KV-torin standeilla Vientipäivässä riitti keskusteluita.



Yritykset lähtivät upeasti mukaan Etelä-Pohjanmaan kauppakamarilla toteutettuun Joulupuu-keräykseen. Kirjekuoria ilolla vastaanottamassa **Armi Kuusela** MLL sekä **Johanna Akkala** Seinäjoen seudun nuorkauppakamarilta.



Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien ja MTK Etelä-Pohjanmaan kanssa yhteistyössä järjestetty Yritystä eduskuntaan -vaalipaneeli laittoi vaalikarusellin pyörimään.



Jäsenkaffit Kurikassa Pohjanmaan ekonomi-toimiston vieraana vaihdettiin käyntikorttien lisäksi ajatuksia ja ideoita.

YHTEYSTIEDOT

ETELÄ-POHJANMAAN KAUPPAKAMARI

Kirkkokatu 23, 60220 Seinäjoki
www.etela-pohjanmaankauppakamari.fi



Toimitusjohtaja

Pertti Kinnunen
puh. 040 534 0875
pertti.kinnunen@kauppakamari.fi
Kansainvälistyminen, vaikuttaminen ja edunvalvonta, verkostoituminen, Venäjä-asiat



Yhteyspäällikkö

Petra Piironen
puh. 040 6501588
petra.piironen@kauppakamari.fi
Vaikuttaminen, verkostoituminen, jäsenasiat, viestintä, neuvonta- ja asiantuntijapalvelut



Palvelupäällikkö

Heidi Sikkilä
puh. 0400 568 900
heidi.sikkila@kauppakamari.fi
Koulutukset, tapahtumat, viestintä ja markkinointi, ulkomaankaupan asiakirjat, neuvonta- ja asiantuntijapalvelut, verkostoituminen



Assistentti

Amanda Peltola
puh. 040 533 8537
Toimistotyöt, jäsenneuvonta, koulutus- ja tapahtuma järjestelyt, ulkomaankaupan asiakirjat



Projektipäällikkö

Matti Sepponen
puh. 045 8909 212
Mikro- ja PK-yritysten hallitustyön aktivointiprojekti

LIITY JÄSENEKSI

Kauppakamarin jäsenyys on tärkeä osa olla mukana yhdessä kehittämässä yrityksille tärkeitä asioita niin maakunnassa kuin laajemminkin.

Täytä liittymislomake nettisivuilla www.etela-pohjanmaankauppakamari.fi/jasenyys ja tule mukaan vahvaan verkostoon!

ETELÄ-POHJANMAAN KAUPPAKAMARI

Uusi Työnjohtaja -kurssi

Neliosainen tehokas starttikurssi uusille työnjohtajille ja esimiehille, joilla ei aikaisempaa asiantuntijataustaa. Alasta riippumaton kurssi lisää varmuutta ja osaamista hoitaa uusi työtehtävä alusta lähtien varmin ottein.

Syksyn kurssin aloitus 23.8.2019

Ilmoittaudu:
www.etela-pohjanmaankauppakamari.fi

"Tämä oli kuin työnjohtajien AA-kokoonnutuminen. Se on hyvä ymmärtää, että ongelmat on yleisiä ja niitä on myös muilla."



HMJ
Hyväksytty myyntijohtaja
-kurssi

HYVÄKSYTTY MYNTIJOHTAJA -KURSSI

Kouluttaudut nykyaikaisiin myynnin johtamisen tapoihin ja saat myyntiorganisaatioosi lisää tehoa. Neliosaisella kurssilla luot/päivität organisaatioosi myyntistrategian. Kuulet kolme eri case-esimerkkiä myynnin johtamisesta ja käytännöistä.

Kenelle: B2B-myyntin johtotehtävissä toimiville ja siitä kiinnostuneille

"Tehokas pureutuminen myyntijohtajan työkaluihin ja esimiehenä työskentelyyn!"

Syksyn kurssin aloitus 30.8.2019

Ilmoittaudu:
www.etela-pohjanmaankauppakamari.fi

Hyväksytty Sosiaalisen median osaaja -kurssi

Hyödynnä somea oikein ja tehokkaasti! Opi miten tehdään henkilöbrändäystä, mainontaa ja sisällöntuotantoa sekä miten mittaat onnistumista.

Kenelle: asiantuntijoille, henkilöbrändäyksestä kiinnostuneille, somevastaaville

"Kiitos kurssista! Hyödyllistä ja uutta tietoa tuli joka kerta!"

Syksyn kurssin aloitus 18.9.2019

Ilmoittaudu:
www.etela-pohjanmaankauppakamari.fi

HSM
- Hyväksytty sosiaalisen median
osaaja -kurssi





PK-yritysten hallituksissa 25 prosenttia naisia, suuremmissa 32 prosenttia

TEKSTI **ANNIKA PURO-AHO** KUVA **STUDIO STREET OY**

Neljännes PK-yritysten hallituksen jäsenistä on naisia. Julkinen huomio on kohdistunut vain pörssiyrityksiin, mutta PK-yritykset näyttävät löytävän naisia lähes yhtä hyvin hallitukseensa kuin pörssiyritykset. Suuremmat, vähintään 250 työntekijän PK-yritykset ovat jo varsin tasapuolisessa tilanteessa, kun niiden hallituksista 32 prosenttia on naisia. Luvut eivät juurikaan eroa pörssiyritysten luvuista. Tiedot perustuvat kauppakamareiden PK-hallitusbarometriin, johon vastasi helmikuussa 1100 yritystä eri puolilta Suomea.

Kauppakamarien PK-hallitusbarometristä saadaan ensimmäistä kertaa käyttöön laajaan kyselyyn perustuvaa tietoa PK-yritysten hallitusten sukupuolijakaumasta. Maaliskuussa julkaistavasta PK-hallitusbarometristä ilmenee, kuinka suuri osuus PK-yritysten hallitusten jäsenistä on naisia. Kun kyselyn vastaajamäärä on niinkin suuri kuin 1100 yritystä eri puolilta Suomea, tulosta voidaan pitää varsin luotettavana tietona

PK-yritysten hallitusten sukupuolijakaumasta.

Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin alueella naisia PK-yritysten hallituksen jäsenistä on 22 prosenttia. 50–249 henkilöä työllistävien eteläpohjalaisten yritysten hallituksissa naisia on vain 18 %, 10–49 henkeä työllistävissä yrityksissä hieman paremmin 22 prosenttia. Pienyrityksissä (1–9 henkeä työllistävät) hallituksissa naisia jopa 23 prosenttia.

Hallituksen monimuotoisuus parantaa tutkitusti yhtiön toimintakykyä (PwC, 2016) ja meillä on selvästi paljon potentiaalia hyödyntämättä. Yritysten on mahdollista kasvattaa omaa toimintakykyään pohtimalla oman hallituksensa kokoonpanoa. Erityisesti naisilla on reservissä ammattitaitoa ja osaamista yritysten käyttöön tarjottavaksi. Monet yritykset toimivat nopeasti muuttuvassa ympäristössä ja yhtiön hallituksella saattaa olla vaikeuksia pysyä muutosten perässä. Useassa yrityksessä on havaittu, että

monipuolisesti koottu hallitus auttaa yritystä haasteiden keskellä.

Hallituksen tehtävä on sparrata ja haastaa yritysjohtoa päätöksissään ja näkemyksissään. Parhaiten hallitus onnistuu tehtävässään, kun se koostuu eri ikäisistä ja eri sukupuolta olevista sekä erilaisen taustan omaavista asiantuntijoista.

Kannustan kaikkia naisia valjastamaan oman osaamisensa yritysten käyttöön! Helpoiten se onnistuu vaikkapa lähettämällä viestiä kauppakamarin toimiston väelle.

Tiedot perustuvat kauppakamareiden PK-hallitusbarometriin, johon vastasi helmikuussa 1100 yritystä eri puolilta Suomea. PK-hallitusbarometrin muut tulokset ja raportti julkistetaan myöhemmin maaliskuussa 2019. Kauppakamareiden PK-hallitusbarometri toteutetaan kahden vuoden välein.

ELINKEINOELÄMÄN FOORUMI

EP ELINKEINOELÄMÄN FOORUMI 20-luvun Suomi

12.4. klo 11.00–15.30

Etelä-Pohjanmaan merkittävin yrityselämän kohtaamispaikka, Elinkeinoelämän foorumi 2019 kokoaa yhteen alueen yritysjohtajat ja vaikuttajat!

Millainen on nurkan takana piilevä 20-luku elinkeinoelämän näkökulmasta? Mitkä haasteet ja mahdollisuudet elinkeinoelämää kohtaa?

Yrityselämän äänen puheenvuoroissaan tarjoavat hallitusammattilainen **Riitta Huuhtanen**, Atria Oyj:n toimitusjohtaja **Juha Gröhn**, toimialajohtaja ja Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin hallituksen puheenjohtaja **Juhamatti Aronen**, Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa ja johtaja **Ilkka Oksala**, Elinkeinoelämän liitto EK.

Fasilitaattorit haastavat ja ylläpitävät vuorovaikutusta puhujien ja yleisön kesken. Foorumia fasilitoivat **Matti Korkiatupa** ja **Antti Savola**.

Tule mukaan alueemme vaikuttavimpaan elinkeinoelämän kohtaamiseen!

Ilmoittaudu 5.4. mennessä.

Foorumin osallistujille tarjoavat Elinkeinoelämän keskusliitto EK Etelä-Pohjanmaan kauppakamari ja LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa.



Riitta Huuhtanen



Juha Gröhn



Juhamatti Aronen



Ilkka Oksala



ETELÄ-POHJANMAAN
KAUPPAKAMARI

